

САМАРҚАНД САММИТИ — АҲОЛИ КУНДАЛИК ҲАЁТИГА БЕВОСИТА ТАЪСИР ҚИЛУВЧИ ГЛОБАЛ МУАММОЛАР МУҲОКАМА ҚИЛИНАДИГАН ХАЛҚАРО МУЛОҚОТ МАЙДОНИ

Самарқанд шаҳрида 25-26 сентябрь кунлари Осиё инфратузилмавий инвестициялар банки Бошқарувчилари кенгаши IX йиллик йиғилиши ўтказилмоқда.

Саммитда 100 дан ортиқ мамлакатдан юқори даражали делегациялар, Осиё инфратузилмавий инвестициялар банки, Жаҳон банки, Осиё тараққиёт банки ва бошқа

халқаро ташкилотлар раҳбарлари ҳамда вакиллари, етакчи хорижий компанияларнинг бошқарувчилари ва нуфузли экспертлар — икки мингга яқин иштирокчи қатнашмоқда.

“Барча учун барқарор инфратузилма яратиш” мавзусида ўтказилаётган бу галги йиғилиш кун тартибидан глобал иқтисодиёт ва молия соҳаларидаги долзарб

масалалар, Осиё ва дунёнинг бошқа минтақаларида инфратузилмани ривожлантиришнинг стратегик дастурлари ва режаларини муҳокама қилиш ўрин олган.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 25 сентябрь кун Осиё инфратузилмавий инвестициялар банки Бошқарувчилари кенгаши IX йиллик

йиғилишининг очилиш сессиясида иштирок этди ва нутқ сўзлади.

▶ Давоми 2-бетда

ЎЗАРО ҲУРМАТ ВА ИШОНЧГА АСОСЛАНГАН САМАРАЛИ УЧРАШУВЛАР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 25 сентябрь кун Осиё инфратузилмавий инвестициялар банки (ОИИБ) Бошқарувчилари кенгашининг йиллик йиғилиши доирасида ушбу етакчи халқаро молия институти президенти Цзинь Лицзюнь ва бир қатор нуфузли делегациялар раҳбарлари, вазирлар ва йирик компаниялар етакчиларини қабул қилди.

ОИИБ президенти Цзинь Лицзюнь Хурматли йиғилиш иштирокчилари! Хонимлар ва жаноблар! Сизларни Ўзбекистон заминиди, кўҳна ва ҳаммаш навқирон Самарқанд шаҳрида кўриб турганимдан бениҳоя хурсандман.

Янги Ўзбекистондаги ортага қайтмас ислохотларни бундан буён ҳам қатъий қўллаб-қувватлашни тасдиқлади.

Ўзбекистоннинг Осиё инфратузилмавий инвестициялар банки билан кенг

қамровли ҳамкорлигини ривожлантиришнинг амалий жиҳатлари кўриб чиқилди.

Сўнгги йилларда ҳамкорлик энг юқори даражага кўтарилгани мамнуният билан қайд этилди. Лойиҳалар портфели

3 миллиард доллардан ошди, бу эса Ўзбекистонни ОИИБнинг минтақадаги асосий бенефициарига айлантирди ва амалиётлар ҳажми бўйича дунёда олтинчи ўринга чиқарди.

Транспорт, энергетика, соғлиқни сақлаш, қишлоқ хўжалиги, инфратузилма, коммунал соҳа ҳамда тадбиркорликни ривожлантириш бўйича муҳим лойиҳалар амалга оширилмоқда.

Ўзбекистон Президенти ОИИБ билан 2030 йилгача инфратузилмани ривожлантириш бўйича стратегик шериклик дастурини тайёрлашга киришиш ташаббусини илгари сурди.

▶ Давоми 2-бетда

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОСИЁ ИНФРАТУЗИЛМАВИЙ ИНВЕСТИЦИЯЛАР БАНКИ БОШҚАРУВЧИЛАРИ КЕНГАШИНИНГ ТЎҚҚИЗИНЧИ ЙИЛЛИК ЙИҒИЛИШИДАГИ НУТҚИ

Хурматли Цзинь Лицзюнь жаноблари! Хурматли йиғилиш иштирокчилари! Хонимлар ва жаноблар!

Сизларни Ўзбекистон заминиди, кўҳна ва ҳаммаш навқирон Самарқанд шаҳрида кўриб турганимдан бениҳоя хурсандман.

Осиё инфратузилмавий инвестициялар банки Бошқарувчилари кенгашининг йиллик йиғилиши минтақамизда илк бор ўтказилмоқда. Бу нуфузли анжуманининг навбатдаги, тўққизинчи мажлиси

учун айнан Ўзбекистон танланганини биз ўзаро ҳурмат ва ишончга асосланган ҳамкорлигимизнинг юксак намунаси, деб биламиз.

Дарҳақиқат, сўнгги йилларда Янги Ўзбекистон муҳим глобал ва минтақавий масалаларни муҳокама қилиш, уларга самарали ечимлар топиш учун халқаро мулоқот майдонига айланиб бораётган.

Бутунги анжуманимизда дунёнинг 100 дан ортиқ мамлакатларидан 2 мингга яқин вакиллар қатнашмоқда. Сизлар мамлакатимиздаги жадал

ислохотлар, қулай инвестиция ва тадбиркорлик муҳити билан яқиндан танишиб, ўзаро манфаатли ҳамкорликнинг янги йўналишларини белгилаб оласизлар.

Шу билан бирга, юртимизнинг бой тарихи ва замонавий қиёфасини ўзида мужассам этган Самарқанд шаҳри барчангизда ўчмас таассурот қолдиради, деб ишонаман.

▶ Давоми 2-бетда

МЕНИНГ ТАНЛОВИМ — ОБОД ВАТАНИМ!

27 ОКТАБР — ОЛИЙ МАЖЛИС ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИ ВА МАҲАЛЛИЙ КЕНГАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ САЙЛОВИ КУНИ

Мазкур мақола Ўзбекистон Экологик партиясига сайловолди ташвиқоти учун ажратилган бепул нашр майдони доирасида эълон қилинмоқда.

▶ 3-бетга қаранг.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОСИЁ ИНФРАТУЗИЛМАВИЙ ИНВЕСТИЦИЯЛАР БАНКИ БОШҚАРУВЧИЛАРИ КЕНГАШИНИНГ ТЎҚҚИЗИНЧИ ЙИЛЛИК ЙИҒИЛИШИДАГИ НУТҚИ

Бошланиш 1-бетда

Хурматли анжуман қатнашчилари! Хеч кимга сир эмас, дунёдаги таҳликали вазият кундалик ҳаётимизнинг ажралмас қисмига айланиб улгурди. Ҳозирда ҳаёндаги мураккаб геосиёсий вазият, глобал иқтисодиётдаги беқарорлик, озиқ-овқат ва энергия ресурслари танқислиги, камбағаллик, экология муаммолари тобора ўткир тус олиб бормоқда. Масалан, ўртача глобал ҳарорат 2040 йилга қадар 1,5 даражага ортиши прогноз қилинган эди. Лекин ҳозирги вазиятда бу ҳолат 2030 йилдаёқ юз бериши мумкинлиги бизни жиддий хавотирга сояпти.

Дунё аҳолисининг тўртдан бир қисми тоза ичимлик суви муаммосига дуч келмоқда. Иқлим ўзгариши суратлари тезлашди оқибатида озиқ-овқат танқислиги глобал хавфга айланди. Нагжада қадим 800 миллионга яқин аҳоли ўта оғир камбағаллик шариоатида яшапти.

Турли минтақаларда авж олаётган зиддиятлар боис, аънаванай логистика йўналишлари мутлақо ўзгарди. Маҳсулот етказиш занжирини узатишлар хомашё ва истеъмол товарларининг қимматлашишига сабаб бўляпти.

Буларнинг барчаси — мавжуд инфратузилмага бўлган юкломани кескин оширади ва глобал иқтисодий тараққиётга катта тўсиқ бўлади. Экспертлар фикрига кўра, 2030 йилгача дунёда янги инфратузилма учун 15 триллион доллар инвестиция талаб қилинади.

Шунингдек, хорижий инвестициялар оқими сўнгги икки йилдан буён 10 фоиздан камайиб, дунёда молиявий ресурслар қарий 2 баробар қимматлашди.

Булар барча мамлакатларнинг барқарор ривожланиш мақсадларига эришишни қийинлаштирмоқда.

Бундай шариотда глобал хавф-хатарлар оқибатларини юмшатиш, барқарор ўсиш, аҳоли турмуш шариотини яхшилашда халқаро молия ташкилотларининг роли янада ошиб бормоқда. Бу борада Осие инфратузилмавий инвестициялар банки қисқа давр ичида 55 миллиард долларлик лойиҳалар портфели билан нафақат минтақа, балки жаҳон миқёсидаги энг нуфузли молия ташкилотларидан бирига айланганини алоҳида эътироф этиш лозим.

Азиз дўстлар! Сўнгги йилларда Янги Ўзбекистонда орта қайтмас тус олган ислохотлар ва туб ўзгаришлар жадал амалга оширилмоқда. Ўз иқтисодиётни либераллаштириш, халқимизнинг турмуш даражаси ва фаровонлигини юксалтиришга асосий эътибор қаратилган. Утган даврда ялпи ички маҳсулотимиз ҳамми 2 баробар кўпайиб, илк бор 100 миллиард доллардан ошди. Келгуси беш йилда бу рақамни 160 миллиард долларга етказишни режа қилганмиз.

Бундан кўзланган асосий мақсад — мамлакатимизни аҳолиси даромади ўртадан юқори бўлган мамлакатлар қаторига олиб чиқишдир. Дунё мақсадларга эришиш учун олдимизга катта-катта марраларни қўйганмиз.

Биринчи. Биз тўрт йил ичида мамлакатимиздаги камбағаллик даражасини 23 фоиздан 11 фоизга туширишга эришдик.

Жорий йил бу кўрсаткични 9 фоизгача, 2030 йилга қадар эса 2 баробар пайсатиришни мақсад қилганмиз.

Бизнинг ислохотларимиз туб негизда тадбиркорликни фаол қўллаб-қувватлаш, одамларимиз учун барча соҳаларда янги иш ўринларини ва даромад манбаларини кўпайтиришдек устувор вазифа мўжассам.

Шу билан бирга, аҳолининг сифатли таълим ва тиббий хизматлардан фойдаланиш имкониятларини кенгайтириш, уй-жой шариотларини яхшилаш, ижтимоий ҳимояни кучайтириш, энг оғир ҳудудларда инфратузилма тармоқларини барпо этишни қамраб олган “кўп ўлчовли” камбағалликни қисқартириш дастурини амалга оширивамиз.

Шу боис, илгор хорижий ёндашувлар асосида энг кўйи бугун — маҳалла даражасига тушган ҳолда камбағалликни қисқартириш бўйича Ўзбекистон тажрибасини яратдик. Яқинда иқтисодиёт бўйича Нобель мукофоти совриндори жаноб Абхжикт Банержи “Ўзбекистондаги маҳалла тизими ҳар бир муҳтож оилани камбағалликдан олиб чиқиш бўйича ўзининг ноёб рецетпига эга”, деб таъкидлагани ҳам бежиз эмас.

Иккинчи. Инсон капиталини ривожлантиришни мамлакатимиз барқарор ва узоқ муддатли иқтисодий ўсишининг мустаҳкам пойдевори, деб биламиз.

Бу борада сўнгги саккиз йилда мактабга таълим қаровини 27 фоиздан 74 фоизга оширдик.

Янги мактаблар қурилиб, қўшимча 800 мингта ўқувчи ўрни яратилди. Олий ўқув юртлири сони 200 дан ошиб, қаровор 9 фоиздан 38 фоизга етди.

Биз келгуси 3-4 йилда мактабга таълим қаровини камида 80 фоизга етказишни мақсад қилганмиз. Бунинг учун хусусий сектор билан бирга 240 минг ўринли боғчалар барпо этилади.

Шунингдек, келгуси йилдан бошлаб, давлат-хусусий шериклик асосида ҳар йили барча шаҳар ва қишлоқларда энг илгор стандартларга мос келадиган 100 тадан янги мактабларни ишга туширишни режа қилдик. Бунга келгуси йилларда 2 миллиард доллар инвестиция киритамиз.

Биз таълимдаги лойиҳаларни халқаро молия ташкилотлари билан ҳамкорлигимизнинг янги истиқболли йўналиши сифатида белгилаб олишни тақдир қиламиз.

Учинчи. Ҳисоб-китобларга кўра, Ўзбекистонда энергетика, сув, транспорт, IT ва бошқа инфратузилмаларни яхшилаш учун йиллик эҳтиёжимиз ялпи ички маҳсулотнинг 10 фоизига тенг.

Шу маънода, бугунги анжуман “Барча учун барқарор инфратузилма яратиш” мавзусида ўтказилаётганини олқишлаймиз.

Бу борада халқаро молия ташкилотлари билан яқиндан ҳамкорлик қилиб, катта тажриба орттирдик. Бунинг натижасида ушбу соҳаларга хусусий сектор фаол кириб бормоқда.

Биз 2030 йилгача 30 миллиард долларлик давлат-хусусий шериклик лойиҳаларини амалга ошириш бўйича катта дастур қабул қилдик. Хусусан, “Тошкент — Самарқанд” ва “Тошкент — Андижон” йўналишларида пуллик автомобиль йўллари, “Тошкент — Самарқанд”, “Самарқанд — Навоий — Бухоро” йўналишларида тезорар поездлар учун янги темир йўли қуриш лойиҳалари амалга оширилди.

Республиканинг 6 та халқаро аэропортига модернизация қилишни давлат-хусусий шерикликка берамиз.

Шунингдек, келгуси беш йилда электр, сув ва газ тақсимлаш тармоқларини бошқариш хусусий операторларга ўтади. Масалан, Самарқанд вилоятининг электр тармоқларини бошқарува олиш бўйича ўтказиладиган тендерга 50 дан зиёд хорижий нуфузли компаниялар ўз қизиқишини билдирди.

Шу билан бирга, бизда ҳар йили 100 мингдан зиёд хонадонли уй-жойлар қурилмоқда. Масалан, Тошкент, Самарқанд, Наманган ва Андижон каби йирик шаҳарларимиз ҳамда қолган вилоятлар марказларига йўлдош “Янги Ўзбекистон” шаҳарчаларини қуриш бўйича катта лойиҳаларни амалга оширивамиз.

Бу борада ўрта шаҳарларни ривожлантириш бўйича 200 миллион долларлик, қишлоқ жойларидаги инфратузилмани яхшилаш бўйича 130 миллион долларлик лойиҳаларни Осие инфратузилмавий инвестициялар банки билан ҳамкорликда бошлаганимизни алоҳида эътироф этмоқчиман.

Ишончим комил, Банк ва бошқа ҳамкорларимиз билан бўлган инфратузилмавий лойиҳаларни янада кенгайтираман.

Тўртинчи. “Яшиш” иқтисодиётни жадал ривожлантиришни олдимизга устувор вазифа сифатида қўйиб, 2030 йилгача “яшил” энергия манбаларини 40 фоизга етказиш бўйича катта марра олганмиз.

Бу борада Осие инфратузилмавий инвестициялар банки 2030 йилга бориб жами портфелининг 50 фоизини иқлим ўзгариши билан боғлиқ лойиҳаларга йўналтириши бизнинг мақсадларимиз билан ҳаммаган.

Ўзбекистонда амалга ошириладиган йирик “яшил” энергия лойиҳаларида Банк нуфузли хорижий компаниялар билан бирга ишлаб, бу соҳада глобал даражада янги андазаларни яратмоқда.

Биз келгуси йилларда яна 18 гигаваат кувёш ва шамол, 3 гигаваат гидро электр станциялари, 5 гигаваат энергия жамлаш сизимлари ҳамда 5 миллиард долларлик электр тармоқларини ишга туширамиз.

Мазкур лойиҳалар орқали йирик “яшил” маълумотлар марказларини ҳам яратмоқчимиз. Бу — барча халқаро молия ташкилотлари учун ҳам жозибадор лойиҳа бўлади, деб ҳисоблайман.

Шу билан бирга, қайта тикланувчи энергия манбалари ҳисобидан йилга 100 миллион долларлик “яшил” сертификатлар бозори шаклланиб, бу халқаро молия ташкилотлари билан ҳамкорликнинг янги истиқболли йўналиши бўлишига ишонаман.

Қўшни мамлакатлар ҳам қайта тикланувчи энергия манбалари бўйича катта лойиҳаларни бошлаганини қайд этиш лозим. Келгуси йилларда қайта тикланувчи энергия йўналишини санаб ўтди.

Осие инфратузилмавий инвестициялар банки — бу кўп томонлама ривожланиш банки бўлиб, у барқарор, экологик тоза ва технология инфратузилмани молиялаштириш орқали Осиеда ва ундан ташқарида инсонларнинг ижтимоий ва иқтисодий фаровонлигини ошириш билан шуғулланади. Банк барқарор инфратузилмани қўллаб-қувватлаш, трансегаравий алоқаларни мустаҳкамлаш ва хусусий капитални сафарбар қилишга қаратилган. Марказий Осиеда ОИИБ минтақавий алоқаларни ривожлантириш, энергия ва сув ресурслари бошқарувини яхшилаш ҳамда иқтисодий ўсишни рағбатлантиришда асосий роль ўйнайди.

Ташкилот 2016 йил январь ойда Пекинда ўз фаолиятини бошлаган ва шу вақтдан бери дунё бўйлаб 109 тасдиқланган иштирокчини ўз сафида бириштирди. Банкнинг капитализацияси 100 миллиард долларини ташкил этади. Банк йирик халқаро кредит рейтинг агентликлари томонидан Triple-A реитингига эга.

Ўзбекистон 2016 йил ноябрь ойда Осие инфратузилмавий инвестициялар банки аъзолари қаторидан ўрин олган. Сўнгги йилларда мамлакатимиз банкнинг энг йирик бенефициарларидан бирига айланди.

ОИИБнинг йиллик йиғилиши банкнинг иштирокчилари, ҳамкор институтлар, бизнес етакчилари, фуқаролик жамияти вакиллари ва турли соҳалар экспертлари билан яқиндан ҳамкорлик қилиш учун муҳим платформа ҳисобланади. Бошқарувчилари кенгаши IX йиллик йиғилиши доирасида 25 дан ортққ панел муҳокамалар ўтказиш қўзда тутилган.

Жумладан, форумнинг биринчи кунги сессияларида ОИИБ билан бизнес юришти имкониятлари, эртанги кун учун мустаҳкам йўлларга инвестиция қилишти, иш бераувчининг глобал танлови — истеъод ва маданиятни ўзгартишти, таълим, соғлиқни сақлаш соҳалари ва иқлим ўзгаришларининг уларга таъсири каби мавзулар муҳокама этилди. Шунингдек, форум доирасида Банк раҳбарияти ва аъзо давлатлар вакилларининг икки томонлама учрашувлари, лойиҳалар тақдиротлари қўзда тутилган.

Ўзбекистон Президентига Қатар Амри шайх Тамим бин Хамад Ол Сонийнинг саломи ва энг эзгу тилакларини етказган Қатар Давлати молия вазири Али бин Аҳмад ал-Кувари билан мулоқот давомида “яшил” энергетика, транспорт, соғлиқни сақлаш, туризм, инфратузилма ривожлантириш ва бошқа йўналишлардаги лойиҳаларни илгари суриш муҳимлиги таъкидланди.

Йил якунига қадар Доҳа шаҳрида Ҳукуматларо комиссия йиғилиши ва қўшма бизнес

ресурсларига бой Марказий Осие ҳақон энергетика бозорларига “яшил” энергия етказиб берадиган йирик экспортчига айланди. Мисол учун, Банк билан ҳамкорликда Бухоро вилоятидаги ичимлик суви тармоқларини яхшилаш бўйича 720 миллион долларлик лойиҳа қарий 1,5 миллион аҳолини тоза ичимлик суви билан уздуксиз таъминлайди. Ёки “Бухоро — Хива” темир йўлини электрлаштириш лойиҳасини ишга тушириш натижасида Хива шаҳрига йилга қўшимча 1 миллион турист жалб қилиш имконияти яратилди.

Таъкидлаш керакки, шу кунларда Банк билан келгуси уч йилда яна 4 миллиард долларлик лойиҳалар дастурини амалга оширишга келишиб олдик.

Фурсатдан фойдаланиб, биз билан биргаллик лойиҳаларни амалга ошираётган ва кенг кўламли ислохотларимизни қўллаб келётган Осие инфратузилмавий инвестициялар банки президенти Цинь Лиңцюнь жанобларига, Банка аъзо давлатлар ҳукуматлари ва бошқарувчиларига яна бир бор чуқур миннатдорлик билдираман.

Ўз олдига қўйган мақсадларига эришиш йўлида Банкнинг барча жомасига улкан муваффақиятлар тилайман.

Шунингдек, бугун анжуманда иштирок этаётган Жаҳон банки, Осие тараққиёт банки, Европа тикланиш ва тараққиёт банки, Европа инвестиция банки ҳамда йирик компания ва инвесторларга ўзининг алоҳида хурмат ва эҳтиромимни изҳор этаман!

Хурматли анжуман иштирокчилари! Ҳурматли икки кунда Банк бошқарувчилари олдида жуда муҳим глобал ва минтақавий муаммоларга замонавий ёндашувлар асосида ечимлар топиш, янги лойиҳа ва дастурларни муҳокама қилиш каби масъулиятли вазифалар турибди.

Сизлар қабул қиладиган қарорлар Банка аъзо мамлакатларда яшайдиган 6 миллиарддан зиёд аҳолининг кундалик ҳаётига бевосита таъсир қилади.

Ушбу улкан вазифаларни амалга оширишда сизлар ўзининг чуқур билим, бой тажриба ва куч-гайратингизни аямасизлар, деб ишонаман.

Барчангизга мустаҳкам соғлиқ, бахт-саодат ва қадимий Самарқандда ишларингиз муваффақиятли бўлишини тилайман.

Сиз, азиз дўстларимизни Ўзбекистонга яна кўп бор келишингизни кутиб қоламиз.

САМАРҚАНД САММИТИ — АҲОЛИ КУНДАЛИК ҲАЁТИГА БЕВОСИТА ТАЪСИР ҚИЛУВЧИ ГЛОБАЛ МУАММОЛАР МУҲОКАМА ҚИЛИНАДИГАН ХАЛҚАРО МУЛОҚОТ МАЙДОНИ

Бошланиш 1-бетда

Осие инфратузилмавий инвестициялар банки Бошқарувчилари кенгашининг йиллик йиғилиши минтақамизда илк бор ўтказилмоқда. Бунинг учун Ўзбекистон танлангани ўзаро ҳурмат ва ишончга асосланган ҳамкорлигимизнинг юксак намунаси, деб ҳисоблаймиз, — деди Шавкат Мирзиёев.

Ўзбекистон етакчиси ҳозирги кунда дунёда мураккаб геосиёсий вазият сақланиб қолаётганини, глобал иқтисодиётда беқарорлик кучайиб, озиқ-овқат ва энергия ресурслари тақчиллиги ортиб, экологик муаммолар кескинлашиб бораётганини таъкидлади.

Ер юзи аҳолисининг тўртдан бир қисми тоза ичимлик суви муаммосига дуч келмоқда, қарий 800 миллион киши ўта қашшоқлик шариотида яшапти.

Маҳсулот етказиб беришнинг аънаванай логистика занжирлари бузилмоқда, бу эса хомашё ресурслари ва истеъмол товарларининг қимматлашувига олиб келди.

Буларнинг барчаси инфратузилмага бўлган юкломани кескин оширади ва иқтисодий ривожланишга тўсиқ бўлади.

2030 йилгача дунёда янги инфратузилма яратиш учун 15 триллион доллар инвестиция талаб этилади, хорижий инвестициялар оқими эса сўнгги икки йил давомида йилга 10 фоизга камайиб, молиявий ресурслар нархи 2 баробарга ошган.

Бундай шариотда халқаро молия ташкилотларининг роли тобора ортиб бормоқда.

Жорий лойиҳа портфели 55 миллиард доллар бўлган Осие инфратузилмавий инвестициялар банки қисқа вақт ичида етакчи молия институтларидан бирига айлангани алоҳида таъкидланди.

Давлатимиз раҳбари Янги Ўзбекистонда амалга ошириладиган орта қайтмас ислохотлар ва янгиланишлар сиёсатида алоҳида тўхталиб ўтди.

Иқтисодиётни эркинлаштириш, аҳоли турмуш даражаси ва даромадларини оширишга алоҳида эътибор қаратилганлиги қайд этилди. Ушбу мақсадларга эришишда халқаро молия институтлари, шу жумладан, ОИИБ билан ҳамкорликнинг устувор йўналишлари белгилаб олинди.

одамларнинг даромад манбаларини кўпайтириш, аҳолининг сифатли таълим ва тиббиётдан фойдаланиш имкониятларини кенгайтириш, уй-жой шариотларини яхшилаш, ижтимоий ҳимояни кучайтириш, олис ҳудудларда инфратузилма тармоқларини яратиш орқали “кўп ўлчовли” камбағалликни қисқартириш дастури амалга оширилмоқда.

Инсон капиталини ривожлантириш лойиҳаларини ҳамкорликнинг истиқболли йўналиши сифатида белгилаш тақдир этилди.

Давлатимиз раҳбари форумнинг асосий мавзусини инобатга олган ҳолда, барқарор инфратузилмани яратиш соҳасида халқаро молия ташкилотлари билан ҳамкорлик бўйича катта тажриба тўпланганига алоҳида тўхталиб ўтди.

Мамлакатимизда 2030 йилгача 30 миллиард долларлик давлат-хусусий шериклик лойиҳаларини амалга ошириш дастури қабул қилинган.

Хусусан, “Тошкент — Самарқанд” ва “Тошкент — Андижон” пуллик автомобиль йўллари қуриш, “Тошкент — Самарқанд”, “Самарқанд — Навоий — Бухоро” тезорар темир йўлини барпо этиш, 6 та халқаро аэропортига модернизация қилиш ва бошқа муҳим лойиҳалар амалга оширилади.

ОИИБ билан ўрта шаҳарларни ривожлантириш ва қишлоқ жойларда инфратузилмани яхшилаш бўйича ҳамкорлик йўлга қўйилгани алоҳида таъкидланди.

Яна бир устувор йўналиш — “яшил” иқтисодиётни жадал ривожлантириш. Ўзбекистонда 2030 йилга бориб, “яшил” энергия улушини 40 фоизга етказиш мақсад қилинган.

Яқин йилларда кувёш, шамол ва гидро электр станциялари, инфратузилма объектилари ва тармоқларини қуриш режалаштирилмоқда.

Йирик “яшил” маълумотлар марказларини ташкил этиш ҳам қўзда тутилган. Бундан ташқари, қайта тикланувчи энергия манбалари ҳисобига “яшил” сертификатлар бозори шакллантирилади.

Давлатимиз раҳбари Марказий Осие “яшил” энергиянинг йирик экспортчисига айлантиришга қаратилган катта ишларни алоҳида таъкидлади. Бунинг мисолларидан бири Транскаспий энергия кўприги қурилиши ҳисобланади.

Осие инфратузилмавий инвестициялар банки билан ҳамкорликда Марказий Осиеда “яшил” энергетикани ривожлантириш дастурини амалга ошириш тақдир этилди.

Шунингдек, йирик минтақавий инфратузилма лойиҳаларини амалга оширишга бўлган эҳтиёж ошиб бораётганига эътибор қаратилди.

“Хитой — Қирғизистон — Ўзбекистон” темир йўли қурилиши бунинг ёрқин мисолларидир.

Айни пайтда Марказий Осиеда озиқ-овқат хавфсизлиги ва сув ресурслари тақчиллиги муаммолари, айниқса, ўткир тус олмоқда.

Мамлакатимиз раҳбари Осие инфратузилмавий инвестициялар банки билан ҳамкорликда сув тежовчи технологияларни кенг жорий этиш бўйича Минтақавий марказ ташкил этиш ташаббусини илгари суриди.

Президент ОИИБнинг Ўзбекистоннинг барқарор ривожланиш мақсадларига эришишига қўшаётган ҳиссасини юқори баҳолади. Бугунги кунда инфратузилма, энергетика, транспорт, сув таъминоти, хусусий секторни қўллаб-қувватлаш каби йўналишларни қамраб олган қўшма лойиҳалар портфели 3 миллиард доллардан ошган. 4 миллиард долларлик янгиланган дастури амалга ошириш бўйича келишувга эришилди.

— Келгуси икки кунда Банк бошқарувчилари олдида жуда муҳим глобал ва минтақавий муаммоларга замонавий ёндашувлар асосида ечимлар топиш, янги лойиҳа ва дастурларни муҳокама қилиш каби масъулиятли вазифалар турибди. Сизлар қабул қиладиган қарорлар Банка аъзо мамлакатларда яшайдиган 6 миллиарддан зиёд аҳолининг кундалик ҳаётига бевосита таъсир қилади, — деди сўзининг якунида Президент Шавкат Мирзиёев.

Давлатимиз раҳбари саммит ишига муваффақиятлар тилади.

Йиғилиш очилиш сессиясида Осие инфратузилмавий инвестициялар банки Бошқарувчилари кенгаши президенти Цинь Лиңцюнь сўзга чиқиб, форумнинг юқори савияда ўтказишдаги амалий кўмаги учун мамлакатимиз раҳбариятига миннатдорлик билдирди. Шунингдек, банк президенти ОИИБ томонидан амалга ошириладиган лойиҳа ва ташаббуслар, уларнинг ташкилотга аъзо давлатлар иқтисодий-ижтимоий ҳаётидаги аҳамиятига эътибор қаратди.

ЎЗАРО ҲУРМАТ ВА ИШОНЧГА АСОСЛАНГАН САМАРАЛИ УЧРАШУВЛАР

Бошланиш 1-бетда

Устувор йўналишлар сифатида камбағалликни қисқартириш, Янги Тошкентни барпо этиш, давлат-хусусий шериклик ва хусусий сектор лойиҳаларини қўллаб-қувватлаш, таълим соҳасидаги ислохотларга кўмаклашиш, сув, транспорт ва энергетика инфратузилмасини модернизация қилиш каби соҳалар белгиланди.

Марказий Осие минтақасида йирик инфратузилма лойиҳаларини илгари суриш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди.

Учрашув якунида давлатимиз раҳбари ҳузурда умумий қиймати 4 миллиард доллардан ортққ истиқболли лойиҳалардан иборат 2026 йилга қадар бўлган даврга мўлжалланган янгиланган “Йўл харитаси” имзоланди.

Хитой молия вазири Лань Фоани қабул қилиш чоғида ваизр давлатимиз раҳбарига Хитой Халқ Республикаси Раиси Си Цзиньпиннинг саломи ва энг эзгу тилакларини етказди.

Ўзбекистон Хитой ўртасидаги стратегик шериклик муносабатларини янада мустаҳкамлаш ва кўп қиррали ҳамкорликни олий даражадаги келишувларга мувофиқ кенгайтириш масалалари кўриб чиқилди.

Хитойнинг етакчи банк-молия институтлари билан шерикликни мустаҳкамлаш, устувор инвестиция лойиҳаларини қўллаб-қувватлаш ва илгари суришга алоҳида эътибор қаратилди.

Ҳиндистон Республикаси молия ва корпоратив ишлар вазири Нирмала Ситхараман ҳам давлатимиз раҳбарига Ҳиндистон Бош вазири Нарендра Модининг саломи ва энг эзгу тилакларини етказди.

Жорий йил ноябрь ойда Ҳукуматларо комиссиянинг навбатдаги йиғилишини пухта тайёргарлик кўрган ҳолда ўтказиш ҳамда унинг доирасида Санот кооперацияси дастурини қабул қилиш муҳимлиги қайд этилди.

Энергетика, нефть-кимё, рақамлаштириш, соғлиқни сақлаш, фармацевтика соҳаларида лойиҳаларни амалга ошириш, транспорт йўлакларини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилди.

Ўзбекистон Президентига Қатар Амри шайх Тамим бин Хамад Ол Сонийнинг саломи ва энг эзгу тилакларини етказган Қатар Давлати молия вазири Али бин Аҳмад ал-Кувари билан мулоқот давомида “яшил” энергетика, транспорт, соғлиқни сақлаш, туризм, инфратузилма ривожлантириш ва бошқа йўналишлардаги л

ЯШИЛ ВА МУСАФФО ҲАЁТ, СОҒЛОМ КЕЛАЖАКНИ ИСТАГАНЛАРНИНГ БАРЧАСИ БИЗ ТОМОНДА!

Ҳар бир мамлакатнинг барқарор ривожланиши соғлом экологияга боғлиқ экани инкор этиб бўлмас ҳақиқатдир. Бугун биз юзма-юз бўлаётган иқлим ўзгаришлари, ер, сув ресурсларидан самарасиз фойдаланиш, атмосфера ҳавоси ифлосланиши, саноат ва маиший чиқиндилар тўпланиши, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси генофондининг камайиб бориши каби тизимли муаммолар давлат ва жамият ривожланишида экологик масалаларни устувор вазифа сифатида кун тартибига қўймоқда.

Ўзбекистон Экологик партиясининг яқинда бўлиб ўтган V форумида унинг Сайловолди дастури тасдиқланди. Партиямизнинг келгуси беш йилликка мўлжалланган мазкур дастурий платформасидан бутунги ва келажак авлод учун қўлай атроф-муҳитни яратиш, хавфсиз ва самарали бўлган "яшил" иқтисодиётга ўтиш, бир сўз билан айтганда, мамлакатимизда яшил ва мусаффо ҳаёт барпо этишининг устувор йўналишлари ўз ифодасини топди.

Партияимиз сиёсий майдонда ўзининг сўл позициядаги сиёсий қарашлари, экологизм мафкураси билан "Табият учун бирлашайлик" широри остида бошқа партиялардан кўра, аниқ ва реал ташаббуслар билан чиқяпти, десак муболага бўлмайди.

БИРИНЧИ: АХОЛИНИНГ ҚУЛАЙ АТРОФ-МУҲИТГА ЭГА БЎЛИШ ХУҚУҚЛАРИНИ РЎЁБГА ЧИҚАРИШ.

Соғлом экология — бу соғлом турмуш ва соғлом ҳаёт, умуман, соғлом жамият демакдир. Янгиланган Конституцияимизда фуқароларнинг иқтисодий, ижтимоий ва маданий ҳуқуқлари қаторида экологик ҳуқуқлари ҳам мустақкамланди.

Партияимиз шаҳарларда бино ва кўп квартираларни қуришни мажбурий тартибда жамоатчилик муҳокамасидан ўтказиш механизмларини қонунда аниқ белгилашни таклиф этипти. Шаҳарларимизда яшил майдонлар ва дарактлар тобора камайиб кетаётгани, бу эса жамоатчиликнинг ҳақли эътирозларига сабаб бўлаётганини кўриб туришимиз. Мисол учун, айни вақтда республика бўйича мингдан зиёд қурилуш объекти атрофи ўраб олинган, уларда 50 мингга яқин даракт тақдирини хавф остида қолмоқда.

Биз 2030 йилга қадар йирик шаҳарларда йўловчиларнинг велосипедда ҳаракатланиш улушини 20 фоизга етказишни олдимизга мақсад қилиб қўйганмиз. Йўлларимизда велосипед ҳаракати учун инфратузилма яратиш, автомобиль йўли қатнов қисми ҳисобидан скутерлар ва велосипедларда ҳаракатланиш учун алоҳида йўлақлар ташкил этишни таклиф қилмоқдамиз.

Мазмуноларга кўра, автомобилдан фойдаланиш ўрнига велосипедда ҳаракатланиш улушини 6 фоиз ошириш иқлим ўзгаришини юмшатишга йўналтирилган маблағларни ҳар йили 1,2 миллиард АҚШ доллари атрофида тежаси мумкин. Илгор мамлакатлар шу йўлдан бормоқда, Англия 2025 йилгача велосипедда ҳаракатланишни икки барабар оширишни мақсад қилган.

Биноларнинг энергия самарадорлигини ошириш учун, аввало, лойиҳалаш жараёнида уларга аниқ талаблар қўйилиши зарур. Мамлакатимиздаги турар жой биноларининг аксарияти ўтган асрда энергия самарадорлиги ҳисобга олинмаган ҳолда қурилган бу масалада муаммолар нақадар жиддийлигини кўрсатади. Шунинг учун ҳам туман (шаҳар)ларнинг бош режаси тасдиқланмагунга қадар қуриши ишларини тўхтатиб туриш таклифини қўйилмоқда.

Халқимизнинг қўлай атроф-муҳитга эга бўлиш ҳуқуқларини таъминлашда яшил масканларни, ҳар битта дарактнинг ҳимоялаш механизмларини яратиш талаб этилади. Сайловолди дастуриимиздан барча вилоят ва туманларда яшил майдон ҳамда дарактзорларнинг "яшил" кадастрини ишлаб чиқиш таклифи ўрин олган. Яъни яшил майдон ҳамда дарактзорларга эгаллик ҳуқуқини қонунчилик ҳужжатларида аниқ белгилаш зарур.

ИККИНЧИ: ЭКОЛОГИК ХАВФСИЗЛИКНИ ТАЪМИНЛАШ ВА БАРҚАРОР ЭКОЛОГИК РИВОЖЛАНИШГА АСОСЛАНГАН ИҚТИСОДИЁТНИ БАРПО ЭТИШ.

Шаҳарларда атмосфера ҳавосига қамириланган газларнинг катта салмоғи автотранспорт воситаларига тўғри келади.

Ривожланган мамлакатлар бу йўналишда аллақачон зарур чоралар кўрмоқда. Масалан, Европанинг кўплаб давлатлари 2030 йилга бориб, ички ёнув двигателли автомобилларни шаҳарларда тақиқлашни режалаштирган. АҚШ ва Хитой 2035 йилгача электромобиллар ва бошқа экологик тоза транспорт воситаларига ўтишни бошлаб юборишди.

Сайловолди дастуриимизда 2035 йилгача мамлакатимиз автомобилсозлик саноатини тўлиқ электромобил ишлаб чиқаришга иқтисодлаштиришни кўзда тутмоқдамиз. Шунингдек, аънанавий йўловчи ташуш поездларини замонавий тезорар поездларга алмаштириш ва ташуш учун йўл ҳақи нархларини мақбуллаштириш, темир йўлларни модернизация қилиш ва кенгайтириш, юк ташуш йирик юк машиналаридан темир йўлларга ва атроф-муҳитга камроқ таъсир кўрсатадиган бошқа транспорт турларига ўзгариш каби таклифларини мамлакатимизда экологик хавфсизлигини таъминлашда муҳим қадам бўлиши шубҳасиз.

Албатта, бунинг учун зарур инфратузилмани яратиш, жамоат транспортини электробуслар ҳисобидан ривожлантириш, электробусларни зарядлаш станцияларини қуриш учун эса тадбиркорларга зарур ер майдонлари ажратилиши керак бўлади.

"Яшил" иқтисодиёт инсон фаолиятининг табиатга таъсирини муҳофиз ва қайта тикланувчи манбаларга ўзгариштириш асосида атроф-муҳит тозаланиши сақлаш, табиий ресурсларни тежасга хизмат қилади. Партияимиз "яшил" иқтисодиётга ўтиш ва уни қўллаб-қувватлашга оид ташаббусларни илгари сурак экан, бугун бу борада мавжуд муаммолар ечими учун аниқ таклифларни дастурига киритди. Хусусан, экологик тоза маҳсулотларни ишлаб чиқарувчи тадбиркорлик субъектларини қўшилган қиймат солиғи (ҚҚС)дан озод этиш, инвестициявий жозибадорликни ошириш мақсадида "Яшил виза" (Green Visa) дастурини жорий этиш, иқлим ўзгаришига мослашни ва

ПАРТИЯМИЗ ЎЗБЕКИСТОН ҚИЗИЛ КИТОВИГА КИРИТИЛГАН ЎСИМЛИКЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШГА ВА ЁВВОЙИ ҲАЙВОНЛАРНИ ОВ ҚИЛИШГА МУДДАТСИЗ МОРАТОРИЙ ЭЪЛОН ҚИЛИШ, ЁВВОЙИ ҲАЙВОНЛАРНИ ОВЛАШ УЧУН БЕЛГИЛАНГАН ТЎЛОВ МИҚДОРINI ЭСА 10 БАРАВАР ОШИРИШНИ ТАКЛИФ ЭТМОҚДА.

унинг оқибатларини юмшатишга қаратилган иқлимий молиялаштириш (climate finance) тизимини ишга тушириш, "яшил" инновацияларни жорий этишда хусусий инвесторларни қўллаб-қувватлаш, давлат-хусусий шериклики ва халқаро молия институтлари билан ҳамкорликни кенгайтириш, "яшил" ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш учун инвестиция фондини ташкил қилиш ҳамда йирик саноат корхоналарини технологик модернизациялаш ва уларда "яшил" технологияларни жорий этилишини жадаллаштириш, саноатнинг "яшил" ва кам угле-родли ривожланишини таъминлаш каби қатор муҳим ташаббуслар илгари сурилмоқда.

УЧИНЧИ: ЭНЕРГЕТИКА ХАВФСИЗЛИгини ТАЪМИНЛАШ ВА ҚАЙТА ТИКЛАНУВЧИ ЭНЕРГИЯНИ РИВОЖЛАНТИРИШ.

Сайловолди дастуриимизнинг бу йўналишда атроф-муҳитга зарар етказиш ҳисобига олинган энергия улушини камида 25 фоизга қисқартириш, саноатда энергия тежамкор технологияларни жорий этиш орқали энергия сарфини 50 фоизга қисқартириш, 2030 йилгача энергия балансида экологик тоза ва қайта тикланувчи энергия манбалари улушини камида икки қарра ошириш, қайта тикланувчи энергия манбаларини ривожлантиришга қаратилган "Яшил энергетика стратегияси"ни ишлаб чиқиш ва қабул қилишга доир ташаббуслар олиб чиқилган.

Бундан ташқари, йирик шаҳарлар атрофидаги чиқинди полигонлари базисида халқаро стандартларга мос келувчи электр станциялари қуриш, биоқўмир ишлаб чиқариш ва чиқиндиларнинг энергия потенциалидан унумли фойдаланиш, электр таъминоти узилтирилган чек қўйиш ва аҳолини арзон энергия билан таъминлаш чора-тадбирларини кучайтиришга алоҳида эътибор қаратилган. Юртимизга водород ва биогаз каби қайта тикланувчи энергия манбалари учун технологияларни олиб киришда божхона имтиёзларини жорий этиш, қайта тикланувчи энергия манбаларини ривожлантириш эвазига қазиб олинадиган ёқил ресурсларини келгуси авлод учун захира сифатида сақлашга эришиш каби долзарб ташаббуслар ҳам дастуриимиздан ўрин олган.

Сўнгги беш йилда юртимизда хонадонлар сони 1,2 миллионга кўпайган, корхоналар сони эса 260 мингга етган ва бу, ўз навбатида, электр энергиясига талабни 35 фоизга оширган. Мамлакатимизда эса электр

энергиясининг қарийб 85 фоизи табиий газ ёқилганда иссиқлик электр станциялари ёрдамида ишлаб чиқарилади. Табиийлик, ушбу ресурслар чекланган бўлиб, охири-оқибат энергия таъминоти келтириб чиқариши билан бирга, атроф-муҳитга ўнлаб бўлмас даражада зарар еттиришига олиб келиши мумкин.

Қайта тикланувчи энергия манбаларини ривожлантириш эвазига биз бугун қазиб олинаётган ёқил ресурсларини келгуси авлод учун захира сифатида сақлашга эришамиз. Шунинг учун ҳам партиямиз мамлакатда қайта тикланувчи энергия манбалари ва энергия самарадорлигига эришиш учун: — энергия тежовчи арзон уй-жойлар қуриш бўйича лойиҳаларни рағбатлантириш; — аҳоли хонадонларида кичик ҳажмдаги қайта тикланувчи энергия манбаларидан фойдаланишни кескин ошириш ҳамда қўшимча рағбатлантириш тизимини жорий этиш; — қайта тикланувчи энергия манбалари қурилмаларини харид қилган ва ундан фойдаланишни йўлга қўйган барча турдаги истеъмолчилар учун мазкур қурилма харид қийматининг 50 фоизини давлат томонидан субсидиялаш тизимини жорий этиш; — 2050 йилгача 60-80 фоиз уйларнинг иситиш тизими қайта тикланувчи энергия манбалари ҳисобидан қопланганини ташкил этиш бўйича дастур қабул қилишни мақсад қилиб қўймоқда.

Давлат муассасалари объектлари, кўп квартиралар уйлар ва майдони 1000 метр квадратдан ортиқ объектлар учун энергия тежамкор технологияларни ўрнатиш тартибини белгилаш вақти келди.

Атроф-муҳитни муҳофиз қилиш, она табиат ресурсларидан оқилона фойдаланиш — замонавий ва кучли давлатни барпо этишда энг муҳим устувор вазифалардан бири.

Аввало, дарактзорлар мавжуд бўлган ер майдонлари қурилиш мақсадларида реализация қилинишини қонун билан тақиқлаш, 10 ёшдан катта дарактларни кўчириб ўтказишга бутунлай чеклов қўйиш, керак бўлса, қурилиш мақсадларида дарактларни ноқонуний кесган тадбиркорларнинг ерга бўлган ҳуқуқини беқор қилиш тартибини жорий қилишимиз зарур. Мана шундай кескин чораларгина дарактлар кесилишини тўхтатиши мумкин.

Тан олиш керакки, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексда дарактлар, буталар ҳамда бошқа ўсимликлар ва ниҳолларни қонунга хилоф равишда кесил, қундаков қилиш, шикастлантириш, йўқ қилиш ёки бошқа жойга кўчириб ўтказишга қўйилган чекловлар жазо кучайтирилганига қарамай, кўрилатган чоралар экологияга етказиладиган зарарга мутаносиб эмаслигига эътибор қилиш керак.

Усимлик ва ҳайвонот дунёсига қонунга хилоф равишда етказилган зарарини, керак бўлса, асл қийматидан 10 барабар юқори миқдорда ундириш тизими қўлланилиши керак.

Партияимиз Ўзбекистон Қизил китовига киритилган ўсимликлардан фойдаланишга ва ёввойи ҳайвонларни ов қилишга муддатсиз мораторий эълон қилиш, ёввойи ҳайвонларни овлаш учун белгиланган тўлов миқдорини эса 10 барабар оширишни таклиф этмоқда.

Чикиндини қайта ишлаш борасида ҳалигача кўплаб муаммолар мавжуд. Биз аҳоли пунктларида қайта ишланадиган чиқиндиларни автоматлаштирилган тартибда қабул қилиб оладиган қурилмалар ўрнатиш тарафдоримиз. Бу чиқиндини хонадонларнинг ўзида саралаб олиб чиқишга рағбат бўлади. Умуман, барча турдаги савдо шохбачалари ва марказларида пластик, бир марталик қоплар ҳамда ишиш идишларини қабул қилиш пунктлари жорий этилса, аҳоли учун катта қўлайлик яратилади.

ТўRTINЧИ: ТАБИЙ РЕСУРСЛАРДАН ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАНИШ ҲАМДА АТРОФ-МУҲИТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ САМАРАДОРЛИгини ОШИРИШ.

Атроф-муҳитни муҳофиз қилиш, она табиат ресурсларидан оқилона фойдаланиш — замонавий ва кучли давлатни барпо этишда энг муҳим устувор вазифалардан бири.

Аввало, дарактзорлар мавжуд бўлган ер майдонлари қурилиш мақсадларида реализация қилинишини қонун билан тақиқлаш, 10 ёшдан катта дарактларни кўчириб ўтказишга бутунлай чеклов қўйиш, керак бўлса, қурилиш мақсадларида дарактларни ноқонуний кесган тадбиркорларнинг ерга бўлган ҳуқуқини беқор қилиш тартибини жорий қилишимиз зарур. Мана шундай кескин чораларгина дарактлар кесилишини тўхтатиши мумкин.

ТАВИАТ UCHUN BIRLASHAYLIK!

Партияимиз ёлғир сувидан самарали фойдаланиш дастурини ишлаб чиқиш, ҳудудларда ёлғир сувидан фойдаланган ҳолда кичик яшил майдонлар ва ёлғир барпо этиш, қор-ёлғир ва сел сувларини йиғиш имкониятини бутунлай қайта кўриб чиқишни таклиф этмоқда. 2025 йилдан қурилиш майдони 500 метр квадратдан ортиқ бўлган уй, бино ва объектларда ёлғир сувини йиғиш тартибини жорий этмоқчимиз.

Партияимиз сув ресурсларидан самарали фойдаланишни таъминлашга йўналтирилган ташаббуслари мамлакатимизда иқлим ўзгаришига мослашни ва унинг салбий таъсирини юмшатишга хизмат қилади.

Партияимиз Сайловолди дастуридаги 2030 йилга қадар пестицидлардан фойдаланиш ҳажминини 50 фоиз камайтириш ташаббуси Ўзбекистоннинг 2019 йил 8 майда ратификация қилинган Тургун органик ифлослантирувчи моддалар ҳақидаги Стокгольм конвенцияси (2001 йил 22 май) бўйича қабул қилган мажбуриятларига мос бўлиб, бугунги кунда қишлоқ хўжалигида фойдаланилаётган пестицидлар ҳажминини қисқартиради, уларнинг атроф-муҳитга ва инсон саломатлигига хавфини сўзсиз камайтиради.

ОЛТИНЧИ: ДАВЛАТ ВА ЖАМИЯТ БОШҚАРУВИ, СУД-ҲУҚУҚ СОҲАСИДАГИ ИСЛОҲОТЛАР САМАРАДОРЛИгини ОШИРИШ ҲАМДА ҚОНУНЧИЛИКНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ.

Бугун атроф-муҳитга зарарли таъсирлар оқибатини баргараф этиш, аҳоли соғлигини муҳофиз қилиш, озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашга оид бир қатор қонунчилик ҳужжатларини тубдан қайта кўриб чиққан ҳолда такомиллаштириш талаб этилади.

Айни вақтда малакали юридик ёрдам ва хизмат кўрсатиш сифатини ошириш, эколог-ҳуқуқшунос кадрлар тайёрлашга эҳтиёж юқори. Экология соҳасидаги

ҳуқуқбузарликларни ва жиноят ишларни кўриб чиқиш бўйича ихтисослашган судлар ташкил этилмаган. Бу борада зарур чораларни кўриш вақти келди, деб ҳисоблаймиз.

Йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш мамлакатимизда энг ташвишли муаммолардан бирига айланиб бўлди. Чунки йўл-транспорт ҳодисалари ва уларда қурбон бўлганлар сони юқорилигига қолмоқда. Биргина жорий йилнинг январь — май ойлари мобайнида содир бўлган 359 та йўл-транспорт ҳодисасида 65 бола ҳаётдан қўз юмган, 294 нафари турли даражада тан жароҳатлари олган.

Партияимиз йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш тизимини такомиллаштириш, йўл ҳаракати хавфсизлигини тартибга солишни қонуности ҳужжатлардан қонун асосида тартибга солишга ўтказишни таклиф этмоқда.

Ёшларимизни турли салбий иллатлардан асраш, уларнинг саломатлигини таъминлаш учун партиямиз Сайловолди дастурида аниқ ташаббуслар билан чиқмоқда. Жумладан, 2009 йил 1 январдан кейин туғилган шахсларга 2030 йилдан бошлаб тамаки маҳсулотлари сотилишини тақиқлаш, инсон саломатлиги, айниқса, болалар соғлигига энергетик ичимликларнинг салбий таъсирини инобатга олиб 21 ёшдан кичик шахсларга энергетик ичимликлар сотишни тақиқлаш таклиф этилди.

Сайловолди платформамизда Оролбўйи ҳудудда биохилма-хилликни сақлаш, иқлим ўзгаришини юмшатиш, чўланишнинг олдини олишга қаратилган лойиҳа ва дастурларга халқаро молия институтларини кенг жалб этиш, Қизилқум чўли ҳудудда саҳрога мос ўсимликлар экниш орқали қум буронлари кўтарилишининг олдини олиш ва яйловлар деградациясини тўхтатишга эришиш каби вазифалар қамраб олинди.

Мисол учун, бугун юртимизнинг энг ноёб табиий сув ҳавзаларидан бири ҳисобланган Айдар-Арсасой кўллар тизими Орол фожиясидек муаммо қаршида турибди. Афсуски, ушбу кўллар тизимида охириги йилларда сув сатҳи тобора пасайиб, тузланиш даражаси ошмоқда.

Ушбу вазиятдан келиб чиқиб, партиямиз Айдар-Арсасой кўллар тизими ҳудудда экотизимни тиклаш ҳамда экотуризмни ривожлантириш дастурини ишлаб чиқишни таклиф этмоқда. Рамсар конвенциясига киритилган Судочье-Акпетки давлат биуртма қўриқхонасининг Судочье кўллар тизимида сув сатҳи пасайишининг олдини олиш чораларини кўриш зарур.

САККИЗИНЧИ: ТАШҚИ СИЁСАТ ВА ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ.

Экологик муаммолар чегара билмайди. Шунинг учун ҳам минтақадаги барча мамлакатлар томонидан табиат муҳофазасига доир халқаро келишув-шартнома ва конвенциялар тузиш, экология ва иқлим ўзгариши билан боғлиқ муаммоларни ҳал қилиш учун саъй-ҳаракатларни бирлаштириш зарур.

Марказий Осиё экологик иттифоқини ташкил этиш орқали табиий ресурслар, биохилма-хилликни сақлаб қолтишга эришишимиз мумкин. Бу минтақадаги йирик нодавлат ташкилотлардан бирига айланиши шубҳасиз.

Марказий Осиёда барқарор энергетика инфратузилмасини шакллантириш мақсадида қўшни давлатлар билан муваққат энергия захираларини яратиш, фақуллода ҳолатларда энергия ресурсларини ўзаро алмашиш тизимини жорий қилиш долзарб аҳамиятга эга. Қўшни мамлакатлар билан ҳамкорликда ҳайвонларнинг миграция йўлларини ҳимоя қилиш, миграция йўналишларида қўриқхоналар ташкил этиш ноёб ҳайвонлар популяцияси учун жуда муҳим ҳисобланади.

Ўзбекистон Экологик партияси томонидан халқимиз эътиборига ҳавола этилаётган ҳар бир мақсаднинг нақадар долзарб ва ҳаётий зарурат эканини бугунги атроф-муҳитнинг ўзи айтиб турибди. Табиатнинг бугунги овози бу ҳаракатларни амалга оширишга даъват этмоқда.

Бўлажак сайловда ҳам яшил ва мусаффо ҳаёт, соғлом келажакни истаганларнинг барчаси биз томонда!

Ўзбекистон Экологик партиясига, партиямиздан кўрсатилган номзодларга овоз беринг!

**Ойбек РАҲИМОВ,
Камол ЖУМАНИЁЗОВ,
Ўзбекистон Экологик партияси
Марказий Кенгаши
Ижроия қўмитаси
раиси ўринбосарлари**

2024 йил 26 сентябрь, 196-сон

Бугун одамларнинг сувдан (фойдаланиш маданиятини, уни асраб-авайлаш борасидаги тушунчасини ижобий баҳолаб бўлмайди. Бўлмаса, кунда, кунора, кимларгадир етиб бормайётган тоза ичимлик сувга машинасини юваётган, кичик носозлик туфайли кўчада беҳуда оқиб ётган ҳолатларга дуч келмасдик.

СУВНИ ТЕЖАШ

НАФАҚАТ БУГУННИНГ ТАЛАБИ

балки авлодлар олдидаги масъулият ҳамдир

Тўғри, кейинги йилларда ушбу йўналишда тарғибот-ташвиқот ишлари анча фаоллашди. Лекин улар етарли бўлмапти. Маълумотларга кўра, мамлакатимизда бир кеча-кундузда жон бошига сарфланаётган сув миқдори ўртача 400 литргача етар экан. Ваҳоланки, бу кўрсаткич Германияда 124 литр, Россияда 249 литр, Хитойда 204 литрни ташкил қилади. Ўзбекистон яқин келажакда сув тақчиллигига дуч келишини, унинг ахамияти ортиб боришини инобатга олсак, бу масала биз учун ўта муҳим бўлиши керак.

Сувни тежашнинг энг самарали чораларидан бири, шубҳасиз, тежамкор технологияларни қўллашдир. Бу технология яқин вақтда қорақалпоғистонлик деҳқон-фермерлар орасида унчалик оммалашмаётган эди. Кейинги йилларда

йиғилишида жорий йилда 1 минг 500 километр, яъни 2023 йилдагига нисбатан 4 баробар кўп йирик каналларни бетонлаш вази-фаси белгиланган. 2025 йилдан бошлаб эса камиди 2 минг километрдан каналларни бетонлашга ўтирилиши айтилган. Айни пайтда Қорақалпоғистон ҳудудидаги каналлар ва ички ариқларни бетонлаш борасида амалий ишлар бажарилмақда.

— Ушбу юмушларни сифатли ва камҳаражат бажариш учун чет эл ҳамда маҳаллий ишлаб чиқарувчилар билан музокара олиб борилади, — дейди Қорақалпоғистон Республикаси сув ҳўжалиги вазири Бахтиёр

уйғун ҳолда қўлламоқда. Мисол учун, яқинда Хўжайли туманидаги “Шерзод Отабек” фермер хўжалиги дала-сига кўёш панели ёрдамида ишлайдиган техно-логия ўрнатилди. Ҳам электр энергиясини ишлаб чиқарадиган, ҳам сув тортиб берадиган технология 80 миллион сўмга тушди. Ер бонитети ҳисобга олинган ҳолда фермерга давлатдан 50 миллион сўм атрофида субсидия берилди.

Фермер илгари ўзига қарашли майдонни дизель ёнилғиси билан ишлайдиган насос агрегати орқали сугорарди. 18,5 гектар пахта майдонининг шўрини ювиш учун фермер 800 литр дизель ёнилғиси ишлатарди. Бир литр ёнилғи 9,5 минг сўмдан бўлганича 7 миллион 600 минг сўм фақат шўр ювиш учун сарфланарди. Энди шу каби ортиқча харажатлар фермернинг ҳамёнида қолади.

бундай технологияларни қўллаган мулкдорларга имтиёзли кредит ажратиш тартиби жорий этилаётгани, Оролбўйи учун қўшимча имтиёзлар берилаётгани ҳудудда сув тежамкорлиги бўйича ўзига хос тажриба кенгайи-шига сабаб бўлмоқда.

— Тежамкорлик борасидаги тарғиботни тўхтатмаслик керак, — дейди Қорақалпоғистон Республикаси Сув ҳўжалиги вазири Шў-муҳаммад Абу Қидирбаев. — Шу мақсадда навбатдаги тадбирини яқинда Нукус туманидаги “Таш мау” масъулияти чеклан-ган жамияти даласида ўтказдик. Унда сувдан фойдаланувчиларга замонавий сугориш техно-логияларни жорий қилиш бўйича кредит-лашнинг онлайн “Suvkredit.uz” платформаси тўғрисида тушунча берилди. Сув тежовчи технологиялар ўрнатувчи ташкилотлар ҳар бир лойиҳа бўйича камиди 2 йиллик қафолат муддати бериши ва 5 йил давомида сервис кўрсатиши, кредит олувчилар томонидан пудрат қилиши ташкилотларини баҳолаб бориш тизими жорий этилаётгани маълум қилинди.

Сувни тежаш биз учун ҳаёт-мамат маса-ласи экан, тўғри сарфлашни ўрганишимиз шарт. Ўтган йили 29 ноябрда Президентимиз раислигида ўтказилган видеоселектор

Жузбоев. — Ишлаб чиқарувчи корхона ва-киллари тақдимоти билан танишиб, энг мақбул вариантлар бўйича тавсиялар берил-ди. Масалан, бетон қоплама ўрнига ишлаш шарт мумкин бўлган геомембрана, геотекстиль ва геокөмпозит маҳсулотлари, қуруқ бетон тў-шамалари замонавий маҳсулотлардир.

Жорий йилда марказлаштирилган манба-лар ҳисобига молиялаштирилган 40 мил-лиард 873 миллион сўмлик 8 та мелiorация объектида жами 80,9 километр узунликдаги коллекторлар қуриш ва реконструкция қи-лиш режалаштирилган. Ҳозиргача 26 мил-лиард 780 миллион сўмлик иш бажарилди. Натижада 77,2 километр коллектор қури-либ, реконструкция қилинди. Сугориш тармоқ-ларида жорий этилаётган инновацион техно-логиялар, бетонлаш ишлари сувни иқтисод қилишга катта ёрдам беради.

Сув тежовчи технологияларни жорий эт-ган фермерлар унинг қанчалик самардорли-гини амалда кўрмоқда. Қорақалпоғистонлик фермерлар сув тежовчи технологияларни муқобил энергия манбалари яратиш билан

Энг муҳими, меҳнати осонлашади. Техно-логияни бошқа жойга кўчириб ишлатиш ҳам мумкин. Бу эса қўшимча қўлайлик яратди.

Қорақалпоғистонда оммалашмаётган яна бир сув тежовчи технология мобил кўча ёмғирлатиб сугориш тизимидир. Бунда ан-анавий сугоришга нисбатан 40-50 фоизгача сув иқтисод қилинади. Ҳозиргача фермерлар 22 та ёмғирлатиб сугориш технологиясини ўрнатди. Бу нафақат сув сарфи, балки энер-гия харажатини ҳам камайтириб, даромад кўпайтишига олиб келади.

Эрни томчилатиб, ёмғирлатиб сугориш қаторида лазерли текислаш ҳам ижобий на-тижа беради. 2030 йилга бориб, сайёрамизда сув ресурслари тақчиллиги 40 фоизга ети-ши мумкинлигини эътиборга олиб айтиш лозимки, ҳозирги ҳаракатлар келажак учун муҳим қадамлардир.

Сув тежовчи технологияларни жорий эт-ган фермерлар унинг қанчалик самардорли-гини амалда кўрмоқда. Қорақалпоғистонлик фермерлар сув тежовчи технологияларни муқобил энергия манбалари яратиш билан

Минажатдин ҚУТЛИМУРАТОВ, “Янги Ўзбекистон” мухбири

Худудлар ҳаёти

Хайрли ишлар самараси маҳаллаларда намоён бўлмоқда

Худудларда “Обод хонадон — обод кўча — обод маҳалла” мезонларини кенг жорий этиш, белгиланган манзиллар инфратузилмасини янада яхшилаш, шу орқали бандликни таъминлаш жараёнида жойларни оғир ҳудуд тоифасидан чиқариш бўйича қўламли ишлар амалга ошириляётганини Сурхондарё вилояти мисолида ҳам кузатиш мумкин.

Давлатимиз раҳбари топшириғига асо-сан, Сурхондарё вилоятининг энг чекка ва олис худудларида “Обод хонадон — обод кўча — обод маҳалла” мезонларини жор-ий этиш бўйича кенг қўламли бунёдкор-лик ва ободонлаштириш ишлари бажари-ш мақсадида республика ишчи гуруҳи шак-лангизилди. Унинг таркибига Президент Администрацияси, Халқ қабулхоналари, Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирилик, тижорат банклари ҳамда вилоят ҳокимликлари, ташкилот ва идоралар масъуллари киритилди.

Хайрли ишлар самараси тезда намоён бўлди. Вилоят худудлари ҳар томонлама ривожланди, шаҳар ва қишлоқлар обод бўлиб, аҳоли турмуш фаровонлиги ошди. Жумладан, “Обод хонадон — обод кўча — обод маҳалла” дастури бўйича ўтган йилнинг сўнгги чорагида Қизилқум тумани-нинг Богистон, Олтинсой туманининг Тўхтамыш, Яқкатол ва Шўрчи туманининг Бахштена-1 маҳаллаларида кенг қўламли ишлар бажарилиб, 11 мингдан ортиқ аҳо-лининг шароити яхшиланди, 1203 та хона-дон таъмирлаб берилди, 19 та кўча ободон-лаштирилди.

Жорий йилда ҳам Шеробод туманидаги Деҳқонариқ, Жарқўрғон, Қўнчиқш, Ангор туманининг Ўқори кўчаси, Ол-тинсойнинг Бўстон маҳаллаларида 4,3 кило-метр ичимлик сув тармоғи тортилмоқда,

яна 2 та ичимлик сув сақлаш иншооти қу-рилиши кўзда тутилган.

— Вилоятда 2024 йилнинг ўтган олти ойи давомида 137,2 километр тармоқ тортилган, 338,7 километр қувур таъмир-ланган ва 4 та ичимлик сув иншооти қу-рилиши натижасида 95 та маҳалладаги 25 минг 900 аҳоли илк бор ичимлик сув билан таъминланди, — дейди Халқ депутатлари Сурхондарё вилояти кенгаши депутати Поён Бакиров. — Юзга яқин маҳалланинг сув таъминоти яхшилانган.

Вилоятда “Тўпаланг сув омбори суви-дан фойдаланиш” лойиҳаси доирасида бу-гунги кунда жами 147,1 километр тармоқ тортилди, 6 та ичимлик сув сақлаш ҳову-зи қурилди. 1-босқичда Сарисоё, Денов, Шўрчи ва Қумқўрғон туманларидаги 52 та маҳаллада истиқомат қилувчи 187,7 минг аҳоли тоза ичимлик сув билан таъмин-ланди. Айни пайтда Термизгача бўлган туманларда ишлар жадаллик билан олиб борилмақда.

Ушбу йирик лойиҳа фойдаланишга топширилгандан сўнг вилоятдаги 495 та маҳалла қамраб олинди ва 1,7 миллион аҳоли тоза ичимлик сув билан таъминла-нади.

Маҳаллаларда йўл инфратузилмасини яхшилаш юзасидан 6 ой давомида 218,4 километр йўл ҳамда кўприкларда 190,8 миллиард сўмлик иш бажарилди.

Сурхондарё вилоятининг энг чекка ва олис худудларида “Обод хонадон — обод кўча — обод маҳалла” мезонларини жор-ий этиш бўйича кенг қўламли бунёдкор-лик ва ободонлаштириш ишлари бажари-ш мақсадида республика ишчи гуруҳи шак-лангизилди. Унинг таркибига Президент Администрацияси, Халқ қабулхоналари, Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирилик, тижорат банклари ҳамда вилоят ҳокимликлари, ташкилот ва идоралар масъуллари киритилди.

Хайрли ишлар самараси тезда намоён бўлди. Вилоят худудлари ҳар томонлама ривожланди, шаҳар ва қишлоқлар обод бўлиб, аҳоли турмуш фаровонлиги ошди. Жумладан, “Обод хонадон — обод кўча — обод маҳалла” дастури бўйича ўтган йилнинг сўнгги чорагида Қизилқум тумани-нинг Богистон, Олтинсой туманининг Тўхтамыш, Яқкатол ва Шўрчи туманининг Бахштена-1 маҳаллаларида кенг қўламли ишлар бажарилиб, 11 мингдан ортиқ аҳо-лининг шароити яхшиланди, 1203 та хона-дон таъмирлаб берилди, 19 та кўча ободон-лаштирилди.

Жорий йилда ҳам Шеробод туманидаги Деҳқонариқ, Жарқўрғон, Қўнчиқш, Ангор туманининг Ўқори кўчаси, Ол-тинсойнинг Бўстон маҳаллаларида 4,3 кило-метр ичимлик сув тармоғи тортилмоқда,

яна 2 та ичимлик сув сақлаш иншооти қу-рилиши кўзда тутилган.

— Вилоятда 2024 йилнинг ўтган олти ойи давомида 137,2 километр тармоқ тортилган, 338,7 километр қувур таъмир-ланган ва 4 та ичимлик сув иншооти қу-рилиши натижасида 95 та маҳалладаги 25 минг 900 аҳоли илк бор ичимлик сув билан таъминланди, — дейди Халқ депутатлари Сурхондарё вилояти кенгаши депутати Поён Бакиров. — Юзга яқин маҳалланинг сув таъминоти яхшиланган.

Вилоятда “Тўпаланг сув омбори суви-дан фойдаланиш” лойиҳаси доирасида бу-гунги кунда жами 147,1 километр тармоқ тортилди, 6 та ичимлик сув сақлаш ҳову-зи қурилди. 1-босқичда Сарисоё, Денов, Шўрчи ва Қумқўрғон туманларидаги 52 та маҳаллада истиқомат қилувчи 187,7 минг аҳоли тоза ичимлик сув билан таъмин-ланди. Айни пайтда Термизгача бўлган туманларда ишлар жадаллик билан олиб борилмақда.

Ушбу йирик лойиҳа фойдаланишга топширилгандан сўнг вилоятдаги 495 та маҳалла қамраб олинди ва 1,7 миллион аҳоли тоза ичимлик сув билан таъминла-нади.

Маҳаллаларда йўл инфратузилмасини яхшилаш юзасидан 6 ой давомида 218,4 километр йўл ҳамда кўприкларда 190,8 миллиард сўмлик иш бажарилди.

Сурхондарё вилоятининг энг чекка ва олис худудларида “Обод хонадон — обод кўча — обод маҳалла” мезонларини жор-ий этиш бўйича кенг қўламли бунёдкор-лик ва ободонлаштириш ишлари бажари-ш мақсадида республика ишчи гуруҳи шак-лангизилди. Унинг таркибига Президент Администрацияси, Халқ қабулхоналари, Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирилик, тижорат банклари ҳамда вилоят ҳокимликлари, ташкилот ва идоралар масъуллари киритилди.

Хайрли ишлар самараси тезда намоён бўлди. Вилоят худудлари ҳар томонлама ривожланди, шаҳар ва қишлоқлар обод бўлиб, аҳоли турмуш фаровонлиги ошди. Жумладан, “Обод хонадон — обод кўча — обод маҳалла” дастури бўйича ўтган йилнинг сўнгги чорагида Қизилқум тумани-нинг Богистон, Олтинсой туманининг Тўхтамыш, Яқкатол ва Шўрчи туманининг Бахштена-1 маҳаллаларида кенг қўламли ишлар бажарилиб, 11 мингдан ортиқ аҳо-лининг шароити яхшиланди, 1203 та хона-дон таъмирлаб берилди, 19 та кўча ободон-лаштирилди.

Жорий йилда ҳам Шеробод туманидаги Деҳқонариқ, Жарқўрғон, Қўнчиқш, Ангор туманининг Ўқори кўчаси, Ол-тинсойнинг Бўстон маҳаллаларида 4,3 кило-метр ичимлик сув тармоғи тортилмоқда,

яна 2 та ичимлик сув сақлаш иншооти қу-рилиши кўзда тутилган.

— Вилоятда 2024 йилнинг ўтган олти ойи давомида 137,2 километр тармоқ тортилган, 338,7 километр қувур таъмир-ланган ва 4 та ичимлик сув иншооти қу-рилиши натижасида 95 та маҳалладаги 25 минг 900 аҳоли илк бор ичимлик сув билан таъминланди, — дейди Халқ депутатлари Сурхондарё вилояти кенгаши депутати Поён Бакиров. — Юзга яқин маҳалланинг сув таъминоти яхшиланган.

Вилоятда “Тўпаланг сув омбори суви-дан фойдаланиш” лойиҳаси доирасида бу-гунги кунда жами 147,1 километр тармоқ тортилди, 6 та ичимлик сув сақлаш ҳову-зи қурилди. 1-босқичда Сарисоё, Денов, Шўрчи ва Қумқўрғон туманларидаги 52 та маҳаллада истиқомат қилувчи 187,7 минг аҳоли тоза ичимлик сув билан таъмин-ланди. Айни пайтда Термизгача бўлган туманларда ишлар жадаллик билан олиб борилмақда.

Ушбу йирик лойиҳа фойдаланишга топширилгандан сўнг вилоятдаги 495 та маҳалла қамраб олинди ва 1,7 миллион аҳоли тоза ичимлик сув билан таъминла-нади.

Маҳаллаларда йўл инфратузилмасини яхшилаш юзасидан 6 ой давомида 218,4 километр йўл ҳамда кўприкларда 190,8 миллиард сўмлик иш бажарилди.

Умумий фойдаланишдаги автомобиль йўлларига инвестиция дастурига асосан, 2024 йилда 13 та объектда 32 миллиард сўмлик қурилиш қилинган.

Сурхондарё вилоятининг каттагина қисминини тоғ ва тоғолди худудлар ташкил этади. Бир неча йиллар аввал бу худуд-ларда энг оғир муаммо электр энергиясини билан таъминлаш масаласи эди. Бугун че-ғарадаги маҳаллаларда ҳам бу муаммога ечим топилиб, чироқ ўчмайдиغان бўлди.

Худудларнинг электр инфратузилмаси-ни янада яхшилаш мақсадида “Обод хона-дон — обод кўча — обод маҳалла” мезон-ларини жорий этиш борасида реал ишлар бажарилиб келинган.

— Жорий йилнинг 6 ойи давомида 94,8 километр электр тармоғи тортилди. 33 та янги трансформатор ўрнатилди, 1437,1 километр электр узатиш тармоғи ва 428 тона трансформатор мукамал таъмирлан-ди, аҳоли эътиёжидан келиб чиқиб, 2511 дана темир-бетон устун ўрнатилди. 161 та маҳалладаги 137 мингдан ортиқ аҳоли исти-қомат қилаётган 43 мингта хонадоннинг электр таъминоти яхшиланди, — дейди “Худудий электр тармоқлари” АЖ Сур-хондарё филиали бўлими бошлиғи Учқун Жумаев.

Бугунги кунда Сурхондарё вилояти-да 134 минг 170 дан ошқ аҳоли ва 2593 мингта улғуржи истеъмолчига табиий газ етказиб берилган. 459 минг 329 та аҳоли суюлтирилган газ истеъмолчиси ҳисобла-нади. 2024 йилнинг 6 ойи давомида 3,8 кило-метр янги газ қувури тортилган. Аҳоли хонадонларида 4 минг 42 дана электрон газ ҳисоблаш ускунаси ўрнатилган.

Ортимизда маҳаллаларни обод қилиш бўйича қатор дастурлар, лойиҳалар татбиқ этиляпти. Ана шундай истиқболли лойи-ҳалардан бири Сурхондарёда ҳам амалга ошириляётган “Ўрта шаҳарларни комплекс ривожлантириш” дастуридир. Дастур дои-расида Жарқўрғон, Қумқўрғон, Шўрчи, Денов, Сарисоё, Узун, Бойсун туманлари-га Жаҳон банкдан 100 миллион АҚШ дол-лари ажратилди. Бунинг ҳисобига 331 кило-метр ичимлик сув тармоғи, 6 та иншоот қурилиб, сифатини назорат қилувчи 4 та ла-боратория ташкил этилиши кўзда тутилган.

Муҳими, ободликка юз тутган бу ман-зиллардаги кенг қўламли ўзгаришлар ин-сон қадр ва манфаатларини таъминлаш орқали аҳоли фаровонлигини янада оши-ришга йўналтирилган.

Сурхондарё вилоятининг энг чекка ва олис худудларида “Обод хонадон — обод кўча — обод маҳалла” мезонларини жор-ий этиш бўйича кенг қўламли бунёдкор-лик ва ободонлаштириш ишлари бажари-ш мақсадида республика ишчи гуруҳи шак-лангизилди. Унинг таркибига Президент Администрацияси, Халқ қабулхоналари, Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирилик, тижорат банклари ҳамда вилоят ҳокимликлари, ташкилот ва идоралар масъуллари киритилди.

Хайрли ишлар самараси тезда намоён бўлди. Вилоят худудлари ҳар томонлама ривожланди, шаҳар ва қишлоқлар обод бўлиб, аҳоли турмуш фаровонлиги ошди. Жумладан, “Обод хонадон — обод кўча — обод маҳалла” дастури бўйича ўтган йилнинг сўнгги чорагида Қизилқум тумани-нинг Богистон, Олтинсой туманининг Тўхтамыш, Яқкатол ва Шўрчи туманининг Бахштена-1 маҳаллаларида кенг қўламли ишлар бажарилиб, 11 мингдан ортиқ аҳо-лининг шароити яхшиланди, 1203 та хона-дон таъмирлаб берилди, 19 та кўча ободон-лаштирилди.

Жорий йилда ҳам Шеробод туманидаги Деҳқонариқ, Жарқўрғон, Қўнчиқш, Ангор туманининг Ўқори кўчаси, Ол-тинсойнинг Бўстон маҳаллаларида 4,3 кило-метр ичимлик сув тармоғи тортилмоқда,

яна 2 та ичимлик сув сақлаш иншооти қу-рилиши кўзда тутилган.

— Вилоятда 2024 йилнинг ўтган олти ойи давомида 137,2 километр тармоқ тортилган, 338,7 километр қувур таъмир-ланган ва 4 та ичимлик сув иншооти қу-рилиши натижасида 95 та маҳалладаги 25 минг 900 аҳоли илк бор ичимлик сув билан таъминланди, — дейди Халқ депутатлари Сурхондарё вилояти кенгаши депутати Поён Бакиров. — Юзга яқин маҳалланинг сув таъминоти яхшиланган.

Вилоятда “Тўпаланг сув омбори суви-дан фойдаланиш” лойиҳаси доирасида бу-гунги кунда жами 147,1 километр тармоқ тортилди, 6 та ичимлик сув сақлаш ҳову-зи қурилди. 1-босқичда Сарисоё, Денов, Шўрчи ва Қумқўрғон туманларидаги 52 та маҳаллада истиқомат қилувчи 187,7 минг аҳоли тоза ичимлик сув билан таъмин-ланди. Айни пайтда Термизгача бўлган туманларда ишлар жадаллик билан олиб борилмақда.

Ушбу йирик лойиҳа фойдаланишга топширилгандан сўнг вилоятдаги 495 та маҳалла қамраб олинди ва 1,7 миллион аҳоли тоза ичимлик сув билан таъминла-нади.

Маҳаллаларда йўл инфратузилмасини яхшилаш юзасидан 6 ой давомида 218,4 километр йўл ҳамда кўприкларда 190,8 миллиард сўмлик иш бажарилди.

Сурхондарё вилоятининг энг чекка ва олис худудларида “Обод хонадон — обод кўча — обод маҳалла” мезонларини жор-ий этиш бўйича кенг қўламли бунёдкор-лик ва ободонлаштириш ишлари бажари-ш мақсадида республика ишчи гуруҳи шак-лангизилди. Унинг таркибига Президент Администрацияси, Халқ қабулхоналари, Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирилик, тижорат банклари ҳамда вилоят ҳокимликлари, ташкилот ва идоралар масъуллари киритилди.

Хайрли ишлар самараси тезда намоён бўлди. Вилоят худудлари ҳар томонлама ривожланди, шаҳар ва қишлоқлар обод бўлиб, аҳоли турмуш фаровонлиги ошди. Жумладан, “Обод хонадон — обод кўча — обод маҳалла” дастури бўйича ўтган йилнинг сўнгги чорагида Қизилқум тумани-нинг Богистон, Олтинсой туманининг Тўхтамыш, Яқкатол ва Шўрчи туманининг Бахштена-1 маҳаллаларида кенг қўламли ишлар бажарилиб, 11 мингдан ортиқ аҳо-лининг шароити яхшиланди, 1203 та хона-дон таъмирлаб берилди, 19 та кўча ободон-лаштирилди.

Жорий йилда ҳам Шеробод туманидаги Деҳқонариқ, Жарқўрғон, Қўнчиқш, Ангор туманининг Ўқори кўчаси, Ол-тинсойнинг Бўстон маҳаллаларида 4,3 кило-метр ичимлик сув тармоғи тортилмоқда,

яна 2 та ичимлик сув сақлаш иншооти қу-рилиши кўзда тутилган.

— Вилоятда 2024 йилнинг ўтган олти ойи давомида 137,2 километр тармоқ тортилган, 338,7 километр қувур таъмир-ланган ва 4 та ичимлик сув иншооти қу-рилиши натижасида 95 та маҳалладаги 25 минг 900 аҳоли илк бор ичимлик сув билан таъминланди, — дейди Халқ депутатлари Сурхондарё вилояти кенгаши депутати Поён Бакиров. — Юзга яқин маҳалланинг сув таъминоти яхшиланган.

Вилоятда “Тўпаланг сув омбори суви-дан фойдаланиш” лойиҳаси доирасида бу-гунги кунда жами 147,1 километр тармоқ тортилди, 6 та ичимлик сув сақлаш ҳову-зи қурилди. 1-босқичда Сарисоё, Денов, Шўрчи ва Қумқўрғон туманларидаги 52 та маҳаллада истиқомат қилувчи 187,7 минг аҳоли тоза ичимлик сув билан таъмин-ланди. Айни пайтда Термизгача бўлган туманларда ишлар жадаллик билан олиб борилмақда.

Ушбу йирик лойиҳа фойдаланишга топширилгандан сўнг вилоятдаги 495 та маҳалла қамраб олинди ва 1,7 миллион аҳоли тоза ичимлик сув билан таъминла-нади.

Маҳаллаларда йўл инфратузилмасини яхшилаш юзасидан 6 ой давомида 218,4 километр йўл ҳамда кўприкларда 190,8 миллиард сўмлик иш бажарилди.

Сурхондарё вилоятининг энг чекка ва олис худудларида “Обод хонадон — обод кўча — обод маҳалла” мезонларини жор-ий этиш бўйича кенг қўламли бунёдкор-лик ва ободонлаштириш ишлари бажари-ш мақсадида республика ишчи гуруҳи шак-лангизилди. Унинг таркибига Президент Администрацияси, Халқ қабулхоналари, Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирилик, тижорат банклари ҳамда вилоят ҳокимликлари, ташкилот ва идоралар масъуллари киритилди.

Хайрли ишлар самараси тезда намоён бўлди. Вилоят худудлари ҳар томонлама ривожланди, шаҳар ва қишлоқлар обод бўлиб, аҳоли турмуш фаровонлиги ошди. Жумладан, “Обод хонадон — обод кўча — обод маҳалла” дастури бўйича ўтган йилнинг сўнгги чорагида Қизилқум тумани-нинг Богистон, Олтинсой туманининг Тўхтамыш, Яқкатол ва Шўрчи туманининг Бахштена-1 маҳаллаларида кенг қўламли ишлар бажарилиб, 11 мингдан ортиқ аҳо-лининг шароити яхшиланди, 1203 та хона-дон таъмирлаб берилди, 19 та кўча ободон-лаштирилди.

Жорий йилда ҳам Шеробод туманидаги Деҳқонариқ, Жарқўрғон, Қўнчиқш, Ангор туманининг Ўқори кўчаси, Ол-тинсойнинг Бўстон маҳаллаларида 4,3 кило-метр ичимлик сув тармоғи тортилмоқда,

яна 2 та ичимлик сув сақлаш иншооти қу-рилиши кўзда тутилган

Мамлакатимизда тadbиркорлар қанча кўп бўлса, улар янада кўпроқ даромад кўрса, давлатимиз ҳам шунча бой бўлади. Сизлардек шароитли, ишбилармон, ташаббускор ва фидойий тadbиркорларимиз сафи бир неча карра кенгайишидан барчамиз бирдек манфаатдормиз. Шу боис, биз тadbиркорларга солиқ юкени кўпайтириш эмас, балки уларни кўллаб-қувватлаш орқали солиқ базасини кенгайтириш ҳисобидан бюджетга тушумларни ошириш йўлидан бораемиз.

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

Муносабат

ЗАМОНАМИЗ ТАДБИРКОРИНИНГ МАҚСАДИ КАТТА, ШИЖОАТИ БАЛАНД

Курбонали ҲОЛИҚОВ,
техника фанлари доктори,
профессор

Кейинги йилларда тadbиркорлар учун яратиб берилаётган ҳуқуқий асослар юртимизда барқарор иқтисодий ўсиш ва ривожланишга салмоқли ҳисса қўшаётир. Бугун тadbиркорликка қўрқув билан эмас, балки катта мақсад ва лойиҳалар билан кириб борилмоқда, оддий халқ орасида ишбилармонлик омаллашиб, маълум бир доирада катта тармоққа айланмоқда. Қувонарлиси, Ўзбекистон ишбилармонлар юртига айланиб, амалий натижаларга эришиляпти.

Давлатимиз раҳбарининг соҳа вакиллари билан бўлиб ўтган мулоқотида кўплаб муаммолар ҳал этилиши билан бирга энг долзарб ва асосли тақлифлар таҳлил қилиниб, ташаббуслар илгари сурилди. Шундай юксак маррага эришишда илгор технологиялар асосида замонавий корхоналар очаётган, юз минглаб янги иш ўринларини яратётган ва дунё бозорларига жадал кириб бораётган азму

шижоатли тadbиркорларнинг ҳиссаси беқийс экани эътироф этилди. Шунингдек, эксперт гуруҳлари тузилиши таъкидланди. Бундан кўриниб турибдики, тadbиркорлар учун хоржий давлатлар билан янги дипломатик алоқаларнинг мустақамланиши, экспорт-импорт жараёнларини соддалаштириш, бизнес муҳитини яхшилаш ва тadbиркорликни ривожлантириш, соҳани фол кенгайтириш учун янада кенг қамровда имкониятлар очилишига замин яратилади.

Президентимиз Нукус шаҳрида тadbиркорлар билан ўтказган навбатдаги очиқ мулоқотида кўтарилган 700 дан ортиқ масала, ташаббус ва янги лойиҳалар кўллаб-қувватлангани, 8 триллион сўм қўшимча маблаг ажратилганини таъкидлади. Бундан ташқари, sanoat, қишлоқ хўжалиги, хизматлар ривож, тadbиркорлик инфратузилмаси учун яна 18 триллион сўм йўналтирилгани, энг муҳими, маҳалладаги кичик лойиҳадан тортиб, мега лойиҳагача кўллаб-қувватлаш бўйича янги тизим йўлга қўйилгани айтилди.

Бугунги кунда 100 тадан ортиқ ишчиси бор корхоналар 3 мингга яқинлашиб, улардаги иш ўрни бир йилда 440 мингга кўпайди. Хусусий секторда 5 миллион сўмдан кўп маош оладиган ишчилар 1 миллиондан ошди. Шундан 370 мингга 10 миллион сўмдан зиёд ойлик олади. Булар тadbиркорлар “соядан чиқиб”, қонуний фаолият ва соғлом рақобат йўлига ўтаётганидан далолат беради.

Кўшни давлатлар билан алоқалар мисли кўрилмаган даражага чиқди. Ўзбекистон маҳаллий корхоналар учун ҳам, чет эл компаниялари учун ҳам катта бозорга, минтақадаги sanoat хабиға айланиб улгурди.

Яқинда мамлакатимиз ялпи ички маҳсулоти илк бор 100 миллиард доллардан ошди. Жорий йил олти

Юртимизда қабул қилинаётган фармон ва қарорлар бизнес эгаларининг фаолиятига энгиллик бериб, иш ривожига сезиларли таъсир кўрсатмоқда. Ҳар йили анъанавий тарзда бизнес вакиллари билан ўтказилаётган очиқ мулоқотлар самараси бугунги тadbиркор давлат химоясида эканидан далолат беради.

ойда тўғридан тўғри хоржий инвестиция ҳажми ўтган йилга нисбатан 2 карра ўсиб, 14 миллиард долларга етди. Бундай рақамлар 33 йиллик тарихимизда бўлмаган.

Давлатимиз раҳбари мулоқот жараёнида бешта йўналишдаги янги ташаббуслар, яъни кичик ва ўрта бизнес учун молиявий ресурсларни кўпайтириш, бизнесни инфратузилма, ер ва энергия билан таъминлаш, ички бозорда тенг рақобат муҳитини яратиш, ташқи бозорларга чиқиш имкониятларини кенгайтириш, хизматлар соҳасида янги туртки бериш ҳамда бизнес учун тўсиқ ва говларни янада қисқартиришни айтиб ўтди.

Мулоқот жараёнида йил охирига қадар “Қорақалпоғистонда бизнес юртинг” дастури доирасида йирик халқаро компаниялар брендларини республикага жалб этиш режалаштирилди. Маълумки, иқтисодий тизимнинг янги технология ва инновацияларга асосланган, сифатли ҳамда рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқарадиган муҳим бугунги ўрта бизнесдир. Бугунги кунда кичик бизнесдан ўрта бизнесга ўтиш истагида бўлган тadbиркорларни кўллаб-қувватлаш борасида янги ҳаётнинг йўлга қўйилмоқда. Бунинг натижасида келажакда мутлақо янги босқичга олиб чиқувчи, кескин ўсишлар талабдорлиги юқори ва рақобатбардош бўлган сифатли маҳсулотларимиз ташқи бозорларга чиқарилишига туртки беради.

Юртимизда барқарор иқтисодий ривожланишни кучайтириш, ишсизлик даражасини камайтириш, аҳоли бандлигини таъминлаш орқали уларнинг даромадларини ошириш борасида амалга оширилаётган жадал ислохотлар самараси Наманган вилоятида ҳам ўз аксини топмоқда.

Бу кўрсаткич 7 йил олдингига нисбатан 4,2 баравар кўп. Шунингдек, 2023 йилда тармоқдаги экспорт 3,1 миллиард доллар бўлди (422 миллион доллар экспорт). Бу йил яна учта янги бозорга чиқилиб, экспорт географияси 83 та давлатга етди.

Вилоятда фаолият кўрсатаётган 207 корхона 239 та бренд остида маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Шундан, 2019-2023 йилларда жами 107 корхона (115 та бренд остида) фаолият юритган. 2023 йилда 20 корхонада 23 та бренд, 2022 йилда 27 корхонада 27 та бренд, 2021 йилда 38 корхонада 42 та бренд, 2020 йилда 8 корхонада 8 та бренд ва 2019 йилда 14 корхонада 15 та янги бренд остида маҳсулот ишлаб чиқарилган.

Енгил sanoat корхоналари томонидан “Ифтихор кийим sanoat” МЧЖ — Damrich, Baldasarini (Германия), “Фазман текстиль” МЧЖ — Carl Cross, Digel (Туркия), “Dilrabo-SDA” МЧЖ — Vulpes, OMSA, BeeFree, SELO (Туркия), “FT TEXTILE GROUP” МЧЖ — Dilan, Mireks (Туркия), “Чуст текстиль” ХК — LC Waikiki, Zolla, Zarina (Туркия) ҳамда “Асрор текстиль sanoat” МЧЖ — Carl Cross, (Туркия) каби ривожланган давлатларнинг бренд корхоналари билан ҳамкорлик йўлга қўйилган.

Худуддаги тўқимачилик тармоғида 2024 йилда жами корхоналар сони 2428 та бўлиб, ушбу соҳада ишловчилар эса 89 минг 522 нафарни ташкил этади. Мазкур кўрсаткичи 2017 йилга нисбатан олсак, корхоналар сони 1179 тага, яъни икки баробарга, ишчилар сони эса 63 минг 697 нафарга — уч ярим баробарга ошган.

Шунингдек, худудда пахта етиштириш ортган. Ўз ўрнида тола ишлаб чиқариш қуввати 73 минг тонна бўлиб, 13 минг тоннага, яъни 1,2 баробарга, толаини қайта ишлаш қуввати эса ҳозирги кунда 122 минг тоннани ташкил этиб, 2017 йилга нисбатан 87 минг тоннага — 3,4 баробарга ошган. Ип-калага ишлаб чиқариш қуввати 103 минг тонна бўлиб, 74,5 минг тоннага — 3,6 баробарга, ип-калавани қайта ишлаш қуввати 87 минг тонна бўлиб, 72,0 минг тоннага — 5,8 баробарга, экспортдаги калава ип улуши 75 фоиз бўлиб, 40 фоизга, яъни 2,5 баробарга, ишлаб чиқариш ҳажми 5,2 баробарга, экспортёр корхоналар сони 400 та бўлиб, 309 тага, яъни 4,4 баробарга кўпайган. Шунингдек, йиллик экспорт қуввати бугунги кунда 600 миллион долларни ташкил этади. Бу 2017 йилга нисбатан 500,7 миллион долларга — 6 баробарга кўп дегани. Бўёқ корхоналар сони эса 30 тани ташкил этиб, 22 тага — 3,7 баробарга ўсган.

Тadbиркорликни ривожлантириш, инвестицияларни жалб қилиш ва бизнесни юритиш учун қулай муҳит яратиш, тadbиркорларнинг қонуний манфаатларини химоя қилишнинг ҳуқуқий кафолатларини мустақамлаш каби жабҳалар соҳасида олиб борилаётган сиёсат тўғрисида тармоқда мана шундай ўсиш суратларига эришилмоқда. Жумладан, 7 йил муқаддам кичик ҳажмдаги корхоналар фаолиятини кенгайтиришда ер майдони, кредит маблағлари олиш жуда мушкул вазифа эди. Шунингдек, қўз-қич даврида электр таъминотидаги мунтазам узиллишлар натижасида йирик ҳажмли корхоналар қувватидан айтиб 25-30 фоиз фойдалана олинган эди, холос.

Ушбу муаммолар мамлакатимиздаги оқилона сиёсат натижасида бартараб этилди. Хусусан, электр энергия таъминоти бўйича қўшни давлатлар билан ҳамкорлик алоқалари тикланган бўлса, ташқи этилатилган кичик ва эркин sanoat зоналар сабаб ер муаммоси ҳам батамом бартараб қилинди. Бу имконият натижасида хоржий инвесторлар оқими кескин кўпайди ҳамда вилоятдаги ижара объектида ёки уй шароитида ишлаётган кичик ҳажмли корхоналар фаолияти кенгайтирилиб, минглаб янги иш ўрни яратилмоқда.

Хулоса қилиб айтганда, мамлакатимизда соҳага олиб борилаётган кенг қўламли ислохотлар, албатта, ўз самарасини беради. Ўзбекистон тараққийнинг янги босқичида улкан марраларга йўл очади.

Нуктаи назар

Янги Ўзбекистонни куришнинг беш устувор йўналишидан бири халқ саломатлигини сақлаш этиб белгиланиши бежиз эмас. Чунки соғлиқни сақлаш соҳаси ҳар бир гўдак, кексаю ёшнинг соғлиғига қаратилган, миллат саломатлигини йўлида кеча-кундуз ишлайдиган тизим. Бунда соҳа мутасаддилари ва мутахассисларидан, унинг ҳолатига алоқадор барчадан ўз вазифасига виждонан ёндашиш, халқ ишончи ва умидини оқлаш талаб этилади. Шу билан бирга, ҳар бир кишидан ўз соғлиғи ҳақида қайғуришни, валеологик билим, кўникмаларни ҳам талаб қилмоқда.

КАСАЛНИ ДАВОЛАГАНДАН КЎРА...

Муҳаммаджон ҚУРОНОВ,
педагогика фанлари доктори,
профессор
Дилдора МАЛИКОВА,
“Саломат бўлинг”
журнали масъул котиби

Инсон бахтининг бошида соғлиқ, саломатлик туради. Бу неъмат бебаҳолигини, унинг қадрига етишни “Соғлиқда хўрлик йўқ”, “Соғ ақл — бол ақл”, “Соғ олма шохидан тушмас”, “Соғ таңда — соғлом ақл”, “Соғ юрак — тоғ юрак”, “Соғлик — умрининг гарови” каби ўйлаб мақораларимиз бизга эслатиб туради. Биргина “Саломатлик — туман бойлик” ҳикмати-нинг ўзида олам-олам маъно бор. Дейлик, бир одам соғ-саломат уйғоняпти, бозор қиялпти, автобусда кетяпти. Мана шунинг ўзиёқ уни ўн минг бойлик эгасига тенглаштириши. Шунинг учун фўқаро соғлиғини сақлаш, унга доимий эътибор қаратиш барча даврлар, барча давлатлар сўбатининг муҳим масаласидир. “Save the Children” ташкилоти тadbиркорлига кўра, бугун Ўзбекистон дунёда фарзандлари саломатлиги ҳақида энг кўп қайғурадиган давлатлар ўнгалигига киритилган.

Ўзбекистонда давлат тиббий сўгуртаси тизими жорий этилди. Бу йил 4 сентябрда тиббий сўгурта механизмининг жорий этиш чора-тадбирлари бўйича тақдиротда давлат тиббий сўгуртаси тизимини 2024 йил 1 октябрдан бошлаб Тошкент шаҳри ва Сирдарё вилоятида, 2025 йил 1 январдан Қорақалпоғистон Республикасида жорий этиш тақлиф қилинди. 2024 йил якунига қадар “Электрон поликлиника” ва “Электрон шифохона” ахборот тизимлари йўлга қўйилади.

66 СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ТИЗИМИНИ АҚЛЛИ ТИББИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИ ҚўЛЛАМАСДАН ТУРИБ РИВОЖЛАНТИРИШ БЎЛМАЙДИ. ШУ БОИС, “АҚЛЛИ ТИББИЁТ” КОНЦЕПЦИЯСИНИ ЯРАТИШДА НИДЕРЛАНДИЯНИНГ INSPEKTOR RESEARCH КОМПАНИЯСИ, БИРЛАШГАН АРАБ АМИРЛИКЛАРИНИНГ DUBAI SILICON OASIS (DSO) ТАШКИЛОТИ, ЖАНУБИЙ КОРЕЯНИНГ ЁНСЕЙ УНИВЕРСИТЕТИ, БРИТАНИЯНИНГ БИРМИНГЕМ УНИВЕРСИТЕТИ ЭКСПЕРТЛАРИ БИЛАН ҲАМКОРЛИҚДА ИШ ОЛИБ БИРИЛМОҚДА.

Тиббиёт ходимлари улардан фойдаланиш бўйича ўқитилади. Муассасалар зарур техника ва тармоқ қурилмалари билан жиҳозланади. Давлат тиббий сўгуртаси тизимини бошқа худудларда 2026 йил якунига қадар жорий этиш режалаштирилган.

Халқимизда “Касални даволагандан кўра, олдин олган афзал” нақли бор. Дарҳақиқат, саломатликни сақлашда профилактика, соғлом турмуш тарзига қатъий риоя этиш муҳим ўрин тутаяди. Давлатимиз раҳбарининг соғлиқни сақлаш тизимини ривожлантириш, тиббий хизмат сифатини ошириш бўйича чиқишларида касалликлар профилактикаси, аҳоли ўртасида соғлом турмуш тарзини кенг қарор топтириш, тўғри овқатланиш ва пиёда юришнинг саломатликка фойдасини тарғиб этиш муҳимлиги қайд этилди.

Президентимиз Сирдарё вилоятига таширифи чоғида Оқолтин туманидаги замонавий оилавий поликлиника фаолияти билан танишиб, одамларни соғлом турмуш тарзига одатлантириш борасида тақлифлар берган эди. Шунингдек, давлатимиз раҳбарининг 2020 йил 30 октябрдаги фармонида соғлом турмуш тарзини ҳаётга кенг татбиқ этиш ва оммавий спортни янада ривожлантиришнинг асосий йўналишлари белгилаб берилди.

Таҳлил қилиб қаралса, янги Ўзбекистонни барпо қилишнинг беш устувор йўналиши ва улардан бирининг соғлиқни сақлаш этиб белгиланиши теран

касалликларни барвақт аниқлаш ва массофадан профилактика қилиш, аҳолининг узоқ умр кўриши учун “ақлли тиббиёт” ҳаётга жорий этилаётгани, массофадан туриб диагностика ва профилактика ишларини амалга оширадиган “Ақлли клиника” синовдан ўтказилиши ҳар бир ватандошимизни мамнун этади.

Соғлиқни сақлаш тизимини ақлли тиббий технологияларни қўлламасдан туриб ривожлантириб бўлмайди. Шу боис, “Ақлли тиббиёт” концепциясини яратишда Нидерландиянинг Inspektor Research компанияси, Бирлашган Араб Амирликларининг Dubai Silicon Oasis (DSO) ташкилоти, Жанубий Корейнинг Ёнсей университети, Британиянинг Бирмингем университети экспертлари билан ҳамкорликда иш олиб боришмоқда.

Соғлиқни сақлаш масаласининг долзарб илмий-амалий вазифаларидан бири валеологик билимларни тарғиб қилиш, соғлом турмуш кўникмаларини ривожлантириш, соғлом авлоднинг етиштириш ҳамда баракали умр кўришга қаратиш демакдир. Чунки технологиялар, sanoatнинг ривожланиши инсон соғлиғига путур етказадиган айрим экологик муаммолар, бунинг ортидан юқумли ва бошқа касалликлар кўпайишига замин яратмоқда. Бунда саломатлик маънавияти, саломатлик тарғиботи инсонни ҳар хил хасталиклардан асраш, соғломлаштиришга қаратилади ва беш устувор йўналиш раванқига катта ҳисса қўшади.

Ўзбекистон халқ шоири Энахон Сиддиқова таваллудининг 70 йиллигига

Аёл мағъзи

Ўзбекистон халқ шоири Энахон Сиддиқова ижодиди асосан, икки мавзу ва муаммо устуворлик қилади. Бири ўзбек аёлининг ижтимоий ҳаёт ва маънавий турмуш жабҳаларидаги ўрни, роли, маънавий-ахлоқий қиёфаси, тақдирини қуйлаш бўлса, иккинчиси, Ўзбекистон мустақилликка эришган “Эрк туғилган кун”ни баланд пардаларда тараннум этиш, озод ва эркин миллат тақдирини улуглашдир.

“Бегим қизларга дилхат”, “Пахтакор сингилларимга”, “Тўмарис момони тушимда кўрганам”, “Бегингизни асранг, ойимлар”, “Фаришта бор дуррасида”, “Болам дея”, “Қизларимга”, “Ҳазрат момон ковуши”, “Моҳлар ойим ёди” каби ўнлаб шеърлари муаллифнинг дарди изтироблари ҳосиласи сифатида дунёга келди.

Шуниси муҳимки, бу изтироблар тушқун кайфиятда берилмайди. Лирик қаҳрамон — шоира ўз тенгдошини қурашга, ўзлигини англашга, жамият унинг яшаши, меҳнат қилиши учун яратиб бераётган шароит ва имкониятлардан унумли фойдаланишга даъват этади, қисматини гуллатмоқ, шонга буркамоқ ўз қўлида эканлигини уқтиради. Бунинг учун муаллиф “мен”и тўғридан тўғри объект (“сен”)га мурожаат қилади. Наҳоятда субъект билан объект ўртасида ўзаро мулоқот пайдо бўлади. Масалан, шоира бевосита халқига мурожаат қилиб:

*Бир гулдай асрагил, гулбардай асра,
Нажот фаршам де,
мардим деб асра.
Палахон тошидай сабрим деб асра,
Аҳли аёлигни асрагил, элим.
Тўмарис шахди бор амрида,
Алтомишлар ухлар томиларида,
Ватанинг бўйи бор бақирларида
Аҳли аёлигни асрагил, элим
Аёл қалбидадир хурлик дарахти,
Тўқсон икки томирида ЭРК ёди,
Аёл кўтаруси буюк миллатни,
Аҳли аёлигни асрагил, элим.*

У ўзбек аёли мавзусига ёндашишда устози Зулфия ижодига хос анъаналарни изчил давом эттириб, уларни янги босқичга кўтарди. Зулфия асарларини беэзаб турган аёл образини янги фазилатлар билан бойитди, сурати ва сийратини янада мукаммаллаштирди. Биламизки, улуг шоира ҳам аёл образига мурожаат қилар экан,

унинг кечаги ҳаёти, аянчли қисмати, ўтмишда камситилиши ҳақида оҳ-воҳ чекиб ўтирмайди. Балки бугун қадрини топган ўзбек аёлининг ўз ҳуқуқини билиши, ўрнини эгаллаши лозимлигини таъкидлаб, уни руҳлантиради.

Энахон Сиддиқова ҳам ўз шеърларида куйлаётган аёл образини тушқун

кайфиятда тасвирламайди. Лирик қаҳрамон — шоира уни тенгдоши, яқин дугонаси, замондоши, елкадоши деб билади ва уни қурашга, ўзлигини англашга чақиради. Шоира ўзбек аёлини “Худонинг ердаги фаришталари”, деб улуглайди.

Энахон Сиддиқованинг бадий тафаккурда яратилган аёл “тўрт фаслда ҳам гуллаб турғувчи дарахт” тимсолида намоён бўлади. Она, уй бекаси, садақатли ёр, машуқа, оила посбони, мураббий, исёнкор шахс. Булар барчаси бирлашиб, миллий ўзбек аёлининг етук маънавий-ахлоқий қиёфасини мукаммалроқ яратишга хизмат қилади. Шоиранинг ишонч билан айтишича, аёл шундай муътабар зотки, у “кирган эшикка чироқ кўяр Бахт, Ёстиқларин тавоф қилар Муҳаббат”. Уни шарафлаб,

ҳатто “фаришталар исмини тиловат” қиладилар. Шу сабабли бу аёлининг “Қучоғида гуллайдиги жаннат”. Зеро, бу аёл “Яшилликнинг, адоликнинг адоиси, меҳр маъбудаси”, “бори элнинг ибтидоиси”дир. Шунинг учун ҳам уни асраш, эҳтиёт қилиш, тинч, осойишта яшаши учун шароит яратиш ўзини мард деб билган ҳар бир инсоннинг бурчидир.

Энахон Сиддиқованинг бадий тафаккурда яратилган аёл “тўрт фаслда ҳам гуллаб турғувчи дарахт” тимсолида намоён бўлади. Ҳаммага аёнки, ўзбек миллий онаси дунёга болам, оилам деб келади. Оиласининг тўқсонлиги, тинчлиги, ҳар бир боласининг эсон-омон улгайиши, камолга етиши учун жонини қурбон қилишга шай, ҳар қандай жазага тайёр туради. Ана шу фазилатларига кўра, ўзбек аёли шоира назаридан:

*У бир дарахт шигил ҳосили,
Ларзон-ларзон бўлиб эзилган.
Болаларим териб есин деб,
Мевалари ерга тўкилган.*

Ижодкорнинг таъкидлашича, у шундай чайир ва бақувват дарахтки, ижтимоий ва маънавий ҳаёт шамолларида “қаҳди эгилса ҳам, бутозига гурбат ин курса ҳам, баргларим титраб тўқилаётган” бўлса ҳам ўзининг “палапон қишчаларим деб” тўрт фаслда ҳам гуллайверади. Шунинг учун у Яратғувчи зотта “Шу дарахтни асрагин...” деб илтижо қилади:

*У бир дарахт қадлари эгик,
Бутозига ин қурган гурбат.
Лек палапон қишчаларим деб,
Тўрт фаслда гуллайдиги хушбахт.
Бағрида қишлари палапон, гангир,
Чалинмоқда, хайот, видонинг бонги,
Қўпормоққа бермай тур фармон,
Танграм,
Силкинаётган...
шу дарахтни асрагин.*

Шоира ана шундай чидамли, бардошли, сабр-тоқатли ўзбек аёли ҳузурида “Мен Сенга бош эгдим, азизам аёл” деб юкиннишдан хижолат чеқмайди. Негаки бу покдоним аёлининг “Қўнғида Умидлар гуллаган, Суянгани ишқу, сабр-қаноат. Издан тўқилар ёруғ бир оят”.

Энди инсоф билан айтишгачи, бундай мукамал қиёфали ўзбек аёлини севмай, қадрламай, асрамай бўладими? Ўзбекистон халқ шоири Энахон Сиддиқованинг шеърлари ҳар биримизни шу руҳда тарбиялайди.

Она ҳақида сўз айтмаган ижодкор йўқ. Уларнинг ҳар бири она тимсолининг янги бир қиррасини кашф этишга уринади. Агар улар бир жойга тўпланса, мухтарам онанинг турли қиёфасини, ранглари, янги чизгиларини акс эттирган улкан, маҳобатли обида вужудга келган бўларди. Шунга қарамай, она феномени ҳанузгача мукаммал яратилган эмас. Айтиш жоизки, Энахон Сиддиқованинг “Она ҳақида қўшиқ” номли лиро-эпик достони ўзининг

оҳанги, баланд пардаларда куйлангани билан ажралиб туради. Она олдидаги қарздорлик ҳисси лирик қаҳрамонни ҳар доим ўйга толдирган. Мен бу достонни мутолаа қилганимда устоз Миртемирнинг меҳрга тўла услубини сезиб тураман. Энахоннинг худди Миртемир каби онаси олдидаги қарзини узоқламай, ундан ғойибона узр сўраб чекаётган оху ноласи, фарёдини тинглар эканман, беихтиёр улуг шоирнинг машҳур “Онагинам” шеърдаги мана бу мисралар ёдимга келаверади.

*Сенга қилолмаган хизматим,
Сен деб чеколмаган заҳматим —
Жиндак зехним, жиндак шеърим,
жсиндак гезалхонлигим,
Оналик меҳрига тўймаган меҳрим,
жиндак яхшилик ва ёмонлигим
Мени одам санаган элимга бахшида,
жафодийда онагинам!
Элга хизматим —
сенга хизматим эмасми ахир,
Эл мени фарзандим демасми ахир!
Рози бўл, одам саналай менам..*

Энахон ҳам мана бу дил рози билан устозига жўрвон бўлади:

*Ўтлуг меҳрингиз ҳаққин
Қоғоза дурдай тизум.
Қарзимни буюк она
Ватан олдида узум..*

Кўринадиги, ҳар иккисининг мақсади бир — онага қилолмаган хизматини, унинг олдида узолмаган қарзини халққа хизмат қилиш, ундан дуо олиш билан адо этишдир. Шукрки, улар бу ниятига эришди.

Энахон Сиддиқованинг Ўзбекистон Қаҳрамони, Республикада хизмат кўрсатган қишлоқ ҳўжалиги ходими, “Озод, хур Ватанинг эрка қизи” — Лола Муротовага бағишланган “Барханларда унган гул” номли янги чизгиларини акс эттирган улкан, маҳобатли обида вужудга келган бўларди. Шунга қарамай, она феномени ҳанузгача мукаммал яратилган эмас. Айтиш жоизки, Энахон Сиддиқованинг “Она ҳақида қўшиқ” номли лиро-эпик достони ўзининг

Йўлдош СОЛИЖОНОВ, филология фанлари доктори, профессор

Шоира ижодига хос бу икки муҳим фазилатни Ўзбекистон Қаҳрамони, халқ шоири Абдулла Орипов ҳам шундай таъкидлаган эди: “Энахон ўз шеърларида аёл қалбининг тугёнларини, инсон ҳаётининг турли лаҳзаларини қаламга олади. Ватанга муҳаббат, мустақилликка садоқат мавзулари, озод ва обод юрт манзараларини бир қаламкаш сифатида гурур билан куйлайди”.

Дарҳақиқат, Энахон Сиддиқова ушбу долзарб ва мангуликка дахлдор мавзунини ёритишга мумтоз ва замонавий ўзбек адабиёти анъаналарига қатъий амал қилган ҳолда ёндашади. Шоира ўзбек аёлининг кечаги ва бугунги ҳаёт тарзини, қадр-қиммати, ижтимоий ва маънавий ҳаётда эгаллаган ўрни, роли ҳамда мавқени ўзаро қиёслаб, ишонарли метафорик тимсоллар, деталлар, рамзлар воситасида ифодалайди. Бу жиҳатдан шоиранинг мавзу ва мазмунига кўра, тўрт бўлимга ажратилган “Кўнғим уфқлари” китобидаги “Аҳли аёлигни асрагил” ҳамда беш қисмдан таркиб топган “Ишқ ифори” номли “Сайланма”-сидан ўрин олган “Аёл кирган эшикка чироқ кўяр бахт” деб аталган алоҳида бўлимлар характерлидир. Уларда шоиранинг “Мен сенга бош эгдим, азизам аёл”, “Қишлоқ аёли”, “Бола эмизаётган аёл”, “Аҳли аёлигни асрагил, элим”,

Масъуллар эътиборига

Пойтахтимизнинг Маннон Уйғур кўчаси ҳозир Кўкча дарвоза, деб аталмоқда. Илгари бу кўчадан юрганлар йўлнинг икки четидида азим дарахтлар соя-салқинидан баҳраманд бўларди. Энди эса унинг аввалги фойзи йўқолиб бормоқда. Кўча четидидаги дарахтлар кесилиб, ўрнига палапартиш, паст-баланд бинолар қурилгач, атрофдаги яшиллик жудаям сийрақлашиб кетди.

Бу ерда жойлашган сойқ қурилиш коллежи биноси таъмирталаб ҳолга келиб қолган. Бинонинг икки томонидаги қуриб ётган дарахтларни кўриб, жонингиз ачиёди. Коллеж ҳовлисининг ўнг тарафда шаҳардаги энг баланд тераклар қатори бўларди. Ҳозир бу теракларнинг бир қанчаси қуриб ётибди. Улар қаторидаги игна баргли ва бошқа дарахтлар ҳам қуриб бўлган. Яна бир нечтаси қуриш арафасида.

Бу бинода 2020 йилгача қурилиш коллежи жойлашган. Коллеж тугатилгач, бино 2021 йилгача Тошкент политехника университети балансида бўлган. 2021 йилда Камбағалликни қисқартириб ва бандлик вазирлиги балансига ўтказилди. Шундан бери умумий майдони 3 гектар 44 сотих бўлган бино ва унинг тўрт томонини ўраб турувчи боғлар қаровсиз аҳволда. Бинонинг орқа томонидаги ҳозир чангалзорга айланган боёда 1999 йилгача болалар оромгоҳи

бўлган. Наҳотки, пойтахтнинг серкатнов кўчаларидан биридаги бундай аянчли аҳвол ҳеч кимни ташвишлантирмайми? Бундан бир неча йил аввал Чилонзор туманидаги йўллардан бири кенгайтириляётганда катта дарахтлар илдизларига шикаст етказилганди. Бунга бефарқ бўлгани учун туман ҳокими, прокурори ва экологияга масъул бошқа мутасаддилар қаттиқ жазоланганди. Бу кўнгилсиз воқеа кўпчиликка сабоқ бўлиши керак эди-ку? Сўнгги йилларда иқлим ўзгариши, яшил ҳудудлар камайиши, сув танқислиги каби

Муаллиф оingan суратлар.

экологик муаммолар пойтахтимиз учун ҳам долзарблик касб этмоқда. Шундай бир шароитда ҳар бир туп дарахт тақдирини учун жон қўйилмас, шаҳар экологияси асраб-авайланмаса, бугун ўзимизга, эртага фарзанд-набираларимизга, уларнинг сийхат-саломатлигига салбий таъсир қилади-ку! Биз кўйиниб тилга олаётган аянчли ҳолат худуд яшиллигини сақлаб туришга, табиат дунёсини муҳофаза қилишга ҳаммадан ҳам кўпроқ масъул бўлган Тошкент шаҳар ободонлаштириш бош бошқармаси Учтепа тумани бошқармасининг шундоққиси ёнида содир бўлмоқда. Бу кўчадан туман раҳбарлари, экология ва табиатни муҳофаза қилишга

масъул вакиллар ўтмасмикан? Ўттишса, нега бепарво?

Ушбу ҳудуддаги табиатга эътиборсизлик бўйича фикримизни маҳалла фуқаролар йиғини раҳбарларига билдирганимизда “Бу экология ходимларининг вазифаси”, дея ўзини четга олишди.

Қонунийчилигимизда дарахтлар, буталар ва бошқа ниҳолларни қонунга хилоф равишда кесиш, шикастлантириш, йўқ

ГАЗЕТАДАГИ МАТЕРИАЛЛАРНИ ЛОТИН ЁЗУВИГА АСОСЛАНГАН ЎЗБЕК АЛИФБОСИДА ЎҚИШ УЧУН МАЗКУР QR-KODНИ СКАНЕР ҚИЛИНГ.

Дилмурод ҚИРҒИЗБОЕВ,
Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси аъзоси

